

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL

Problémy a hodnoty obce Bousov
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.
Bakalant: Ondřej Mašín
2021

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Ondřej Mašín

Rozvoj venkova a zemědělství
Územní plánování

Název práce

Problémy a hodnoty obce Bousov

Název anglicky

Problems and values of Bousov

Cíle práce

Cílem práce je identifikovat problémy a hodnoty obce Bousov, která se skládá ze dvou částí (Bousov, Tuhov). Porovnat hodnoty identifikované vlastními analýzami a vnímané občany.

Metodika

Literární rešerše se zaměří na problematiku problémů a hodnot v území v obecné rovině a specificky pro venkovské obce v periferních a semiperiferních oblastech.

V praktické části autor jednak provede vlastní analýzy území, na základě kterých identifikuje problémy a hodnoty v území. Struktura analýz přitom přiměřeně zohlední strukturu územně analytických podkladů obcí.

Autor dále identifikuje problémy a hodnoty tak, jak je vnímají občané a případně návštěvníci této obce. Využije k tomu vhodné metody sociologického šetření, zejména polostrukturované rozhovory.

Výsledky získané oběma postupy budou srovnány, bude provedena jejich syntéza a diskuze.

Doporučený rozsah práce

min. 30 stran textu, podle potřeby tabulkové a grafické přílohy, fotodokumentace

Klíčová slova

Bousov, Tuchov, problémy, hodnoty, územní plánování, UAP

Doporučené zdroje informací

- BAŠE, M. 2009. Miroslav Baše: město – suburbie – venkov = [town – suburbie – countryside]. Česká komora architektů.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-141-2.
- MAIER, K. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MAJEROVÁ, V. – HEROVÁ, I. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009.
- SÝKORA, J. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. TECHNICKÁ FAKULTA. *Územní plánování vesnic a krajiny : urbanismus 2*. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002. ISBN 80-01-02641-8.
- SÝKORA, J. *Venkovský prostor. 1. díl, Historický vývoj vesnice a krajiny. Doplnkové skriptum*. Praha: ČVUT, 1998. ISBN 80-01-01826-1.
- TEMELOVÁ, J. *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-378-0.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Tomáš Peltan, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2021

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2021

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 28. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Problémy a hodnoty obce Bousov, vypracoval samostatně a citoval jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použil a rovněž jsem je uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědom, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby. Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne _____

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu Ing. arch. Tomáši Peltanovi, Ph.D. za odborné vedení, maximální vstřícnost a čas, který mi věnoval při zpracování bakalářské práce.

Abstrakt

Tato práce zachycuje problémy a hodnoty obce Bousov, která se nachází v periférii Pardubického kraje a potýká se s řadou různých vlivů, které vstupují do problematiky rozvoje obce. Vliv sociodemografických trendů nebo klimatických změn ovlivňuje nejen rozvoj obce, ale i životy rezidentů, a proto se práce zabývá touto problematikou ze dvou různých pohledů. V první řadě se jedná o expertní pohled opírající se o terénní šetření a jednotlivé analýzy území, na základě kterých byla sestavena SWOT analýza. V druhé řadě se jedná o pohled participační vycházející z výpovědí účastníků polostrukturovaných rozhovorů. Cílem rozhovorů, které byly realizované převážně telefonicky, je zachycení preferencí respondentů v oblasti rozvoje obce a získání informací o běžném životě obyvatel v území. Na základě odpovědí respondentů jsou v práci rovněž stanoveny problémy a hodnoty území. Stěžejním je pak hledání shod a neshod obou pohledů a jejich celkové porovnání, které umožňuje hlubší vhled do problematiky rozvoje řešeného území. Z porovnání, které naznačuje, že oba pořízené pohledy se v zásadních otázkách shodují, i když důraz kladený na dané faktory rozvoje se často liší vyplývá, že obec Bousov disponuje řadou kvalit spojených převážně se samotným sídlem a jeho technickým zázemím. Dále vyplývá, že sociokulturní možnosti přímo v obci jsou na velmi nízké úrovni, zatímco v blízkém okolí řešeného území se nachází řada kulturních center či zajímavostí. Jedním z důležitých závěrů práce je zjištění, že oba zpracované pohledy poukazují na posilování i nezastavěného území obce a na propojování s okolní krajinou s návazností i za hranici KÚ Bousov.

Klíčová slova

Bousov, Tuchov, problémy, hodnoty, územní plánování, UAP

Abstract

This thesis is capturing the problems and values of the village Bousov, which is located on the outskirts of the Pardubice region and is facing a number of different influences that are affecting the development of the village. The influence of sociodemographic trends or climate change affects not only the development of the village, but also the lives of residents, and therefore the thesis is working with this issue from two different perspectives.

First of all, it is an expert view based on field research and analysis of the territory, on base of which was created a SWOT analysis. Secondly, it is a participatory view, based on the participants statements from semi-structured interviews. The aim of the interviews, which were mostly phone calls, is to capture the preferences of the respondents in community development and to obtain information about the everyday life of the residents. Based on the answers of the respondents were established problems and values of the area. The key is then the search for similarities and discrepancies between the two views and their overall comparison, which allows a deeper insight into the development of the area.

From their comparison, which is showing that both views are matching in fundamental issues, although the emphasis on the factors is often differs, it is obvious that village Bousov has a lot of qualities mainly associated with the village itself and its technical background. Furthermore, it is showing that the sociocultural opportunities in the village are very low, while in its surroundings are numbers of cultural centers and points of interest. One of the important conclusions of this thesis is the find that the both points of views are embracing strengthening of the undeveloped area of the village and connecting with landscape with a connection beyond the border of Bousov.

Key words

Bousov, Tuchov, problems, values, spatial planning, UAP

Obsah

1. Úvod	1
2. Cíle bakalářské práce	1
3. Metodika	2
4. Literární rešerže	3
4.1 Venkov	3
4.1.1 Vymezení pojmu	3
4.1.2 Hlavní problémy a hodnoty venkova a malých obcí	4
4.2 Periferie	6
4.2.1 Vnitřní periferie	6
5. Analýzy obce Bousov	8
5.1 Analýza širších vztahů	8
5.1.1 Analýza časové dostupnosti center občanské vybavenosti	9
5.2 Urbanistická analýza	11
5.2.1 Bousov	11
5.2.2 Tuhov	14
5.3 Ekonomická analýza	16
5.3.1 Ekonomické subjekty	16
5.3.2 Hospodaření obce	17
5.3.3 Porovnání ekonomiky a hospodaření s obcí Vinaře	18
5.4 Analýza sociodemografických poměrů	21
5.5 Krajinná analýza	26
5.5.1 Využití pozemků KÚ Bousov	27
5.5.2 Porovnání s obcí Vinaře	29
5.6 SWOT analýza	30
6. Shrnutí analýz	35
7. Pohled obyvatel a zastupitelů obce Bousov na rozvoj obce	37
8. Porovnání profesního pohledu a pohledu respondentů	41
9. Diskuse	44
10. Závěr	45
11. Přehled použité literatury	47

1. Úvod

Tato práce se věnuje problematice rozvoje a sledování problémů a hodnot obce Bousov na Chrudimsku. Malé obce jsou nedílnou součástí a předmětem zájmu územního plánování. Za poslední tři dekády venkovské oblasti pocítily tlak různých změn a trendů, se kterými se musely vyrovnat.

V současné době jsou na struktuře těchto obcí patrné nedostatky, které mají přímý vliv na životy rezidentů. Jak se ukazuje, tak tento vliv může stát i za kvantitativními i kvalitativními změnami ve struktuře obyvatelstva, což následně vede k dalším zásadním změnám.

Krajina jako součást venkovských sídel, zaznamenává v posledním desetiletí také výrazné změny v důsledku vlivu faktorů, do kterých lze počítat sociodemografické trendy nebo například klimatické změny. Komplikovaně se pak s těmito změnami vyrovnávají periferní regiony, kde odlehlost a horší dostupnost center (měst), rapidně zhoršuje dostupnosti dílčích aspektů rozvoje. Obec Bousov spadá do jedné z těchto oblastí odlehklých regionů a můžeme tedy na tomto území pozorovat, jak se tyto oblasti vyrovnávají s vlivy trendů, popřípadě problémů a v čem se liší od typově shodných území.

2. Cíle bakalářské práce

Jedním z cílů této práce je na základě analýz a terénních průzkumů zjistit problémy a hodnoty a potenciál rozvoje obce Bousov. Dále prověřit v polostrukturovaných rozhovorech preference občanů a zastupitelů a pokusit se zjistit jejich pohled na stav a rozvoj obce Bousov.

Práce si klade za cíl porovnat analýzy a šetření s pohledem místních obyvatel a sledovat shodu či naopak odlišnost názorů, které jsou vyjádřeny také v prostorových souvislostech na patřičných výkresech.

3. Metodika

Metodika práce se skládá ze tří částí.

V první části je obec Bousov podrobena situačním analýzám vycházejících z dostupných dat a z terénního šetření. Analýzy jsou použity především ke zmapování aktuálního stavu celého katastrálního území (dále jen KÚ) Bousov. Konkrétně se jedná o tyto analýzy:

- Sociodemografická analýza
- Analýza širších vztahů
- Ekonomická analýza
- Analýza přilehlé krajiny
- Urbanistická (kompoziční) analýza
- SWOT analýza

V další části je provedeno šetření pomocí polostrukturovaných rozhovorů se zastupiteli obce, obyvateli a místními aktéry. Vzorek respondentů odpovídá přibližně desetině obyvatelstva celé obce. Většina rozhovorů je uskutečněna telefonicky. Rozhovory jsou zaznamenány formou souhrnných poznámek, přičemž odpovědi na klíčové otázky, které byly předem stanoveny spolu se třemi hlavními tematickými okruhy otázek, jsou i kvantifikovány. Na základě rozhovorů jsou stanoveny problémy a hodnoty a preference respondentů, jež jsou i graficky znázorněny. V poslední části jsou tyto dva druhy pohledů (expertní a participační) porovnány. Jsou vyhodnoceny shody a neshody. Případná shoda v názorech na problematiku rozvoje je pak akcentována v diskusi, kde bude popřípadě i nastíněno možné řešení konkrétních vybraných problémů či konfliktů.

4. Literární řešerše

4.1 Venkov

Pojem venkov nemá zcela jednotný význam či výklad, s ohledem na podmínky a konkrétní demografické parametry daných států, regionů či jiných územních celků. Je nutné chápat různé kontexty a druhy pohledu, které na venkov nabízí obory jako sociologie, urbanistika, územní plánování, geografie, krajinné inženýrství anebo ekologie.

Přestože se venkov v současnosti stává předmětem zájmu mnoha různých vědních oborů, a dokonce i důraz v regionální politice se s ohledem na fondy EU (Program rozvoje venkova atd.) zvyšuje, tak nelze přehlédnout řadu nedostatků, které v této době venkov sužují.

Dle dat ČSÚ k roku 2012, v České republice žije 70 % obyvatelstva ve městech a 30 % obyvatelstva na vesnicích. Od roku 2000 se míra urbanizace měst v ČR mírně zmenšuje a zvyšuje se podíl obyvatelstva na vesnicích. [ČSÚ, 2012]

4.1.1 Vymezení pojmu

Pojem venkov kumuluje několik charakteristik, které se dostávají do povědomí široké veřejnosti. Venkov je obecněji vnímán jako oblast, v níž se nacházejí malé obce s nižší hustotou zalidnění a s určitými rurálními prvky.

Je záhodno zmínit, že do této problematiky vstupuje několik různých pojmů, které jsou si velmi podobné. Jsou to pojmy: venkovský prostor, venkovský region, venkovské sídlo a venkovská obec. [Bednářová 2010] Shrňeme-li poznatky těchto autorů Ryšavý [1990], Goodall [1987], Johnston [2004], tak lze vyčíst některé obecnosti, které pomáhají s utříděním těchto pojmů. Kupříkladu venkovská obec je sídelní útvar, jehož prostorové uspořádání bylo ovlivněno tím, že většina rezidentů nacházela uplatnění v priméru, především pak v zemědělství, a také se vyznačuje menší složitostí sociálních struktur oproti městům. Venkovský prostor si poté lze představit jako otevřenou krajinu, s nízkou hustotou zalidnění, kterážto je využívána k extenzivnímu hospodaření. V některých publikacích autoři jako například Johnston [2004] a Delín, Pospěch [2016] také odkazují na skutečnost, že v těchto oblastech bývá akcentován velmi často vztah a blízkost obyvatel těchto lokací, k přírodě, k tradicím a dědictví.

V této obecné rovině ovšem nelze dojít k jednoznačné definici území venkova. Proto Perlín [1999] definuje sedm nástrojů, které umožňují konkretizaci venkovských sídel z následujících hledisek:

- a) urbanistické – venkovské sídlo je vymezeno jako sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.
- b) architektonické – venkovské sídlo je vymezeno jako sídlo s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudován

parter (přízemí) určený k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, které sloužilo původně pro zemědělskou prvovýrobu (chlěvy, stáje) v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi.

c) sociální – venkovské sídlo je takové sídlo, kde existují mnohem užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.

d) ekonomické – venkovské sídlo je takové sídlo, kde dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo.

e) historické – sídlo, které v minulosti získalo městská práva je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi. Městem by tedy byla i sídla jako Rabštejn nad Střelou s 26 obyvateli, který v současnosti nemá ani statut obce.

f) administrativní – městy jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení nově propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho jediný význam je prestižní.

g) statistické – venkovské sídlo je takové sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel.

Dále uvádí, že pro ČR se běžně užívá hranice 2 000 obyvatel za účelem definice venkovského sídla, nic méně i tento údaj je relativní, jelikož se ne vždy sejdou všechny z výše zmiňovaných podmínek definovaných jednotlivými nástroji. [Perlín, 1999] V neposlední řadě vedle například administrativně – správního vymezení obcí v zákoně č. 128/2000Sb, je nutno si uvědomit, že i samotní obyvatelé venkova určitým způsobem vnímají a definují tato místa a dávají jim tak určitou identitu.

4.1.2 Hlavní problémy a hodnoty venkova a malých obcí

Účelem sledování problémů a hodnot určitých územních jednotek samosprávy, jako jsou například obce, je nejčastěji zjištění potenciálu k případnému rozvoji či naopak ústupu obce. Už nyní je patrné, že pozorování a analýza pozitiv a negativ směřuje ke snaze předjímat a dívat se do budoucna, plánovat a připravovat rozvoj v krátkodobém, ale i v dlouhodobém horizontu.

Problémy

V minulosti se tématikou globálních problémů vesnic v rámci ČR zabývala například Pavlína Maříková, která v roce 2004 uveřejnila výzkum zpracováváný pro Ministerstvo vnitra ČR. Výzkum stanovuje tři hlavní oblasti zájmu, kde každá z těchto oblastí druzí několik signifikantních prvků struktury obce:

- **vybavenost v obci** (technická vybavenost, občanská vybavenost)
- **kvalita života v obci** (příležitost k zaměstnání v obci a v jejím blízkém okolí, dopravní spojení za prací a službami, kulturní, společenské a sportovní vyžití v obci, bezpečnost v obci, klady a zápory v obci, vztah k obci)

• **činnost samosprávy v obci** (zájem obyvatel o dění v obcích, spokojenost s činností pracovníků obecního úřadu, sloučení obcí, možnost připojení další obce a hodnocení reformy veřejné správy)

Pro zhodnocení těchto faktorů bylo užito dotazníkové šetření a řízené rozhovory. Velmi zajímavou ovšem shledávám korelaci míry daného problému s daty o velikosti obcí, s počtem obyvatel obcí anebo také se vzdáleností obcí od nejbližšího většího města.

S postupem času se objevují nové práce s velmi podobnou tematikou, které do jisté míry rovněž vycházejí z poznatků Maříkové [2004] nicméně jsou často více zaměřeny na některé konkrétní obce či obce ve specifických regionech v ČR. Většinou tyto novější studie publikované například autorkou Řežuchovou [2008] poukazují na podobné problémy v malých obcích a převážně akcentují stejná témata spojená s problémy, jako jsou stárnutí populace, zanikající občanská vybavenost, horší dostupnost služeb, nedostatečná dopravní obslužnost nebo nedostatek pracovních příležitostí. Zastupitelé obcí účastni výzkumu Maříkové již v roce 2004 shledali, že vybavenost technickou infrastrukturou má zlepšující se tendenci.

V České republice především v důsledku zásadních změn v majetkoprávních vztazích během totalitní éry, ale i v důsledku změn po roce 1989, vzniká řada pozemků a objektů, které nenacházejí v současnosti využití, takzvané *brownfields*. V případě venkova se pak nejčastěji jedná o zemědělské brownfields, kterými mohou být objekty a pozemky starých zemědělských jednot, nevyužívané výrobní bývalých cukrovarů nebo jiné výrobní a provozovny nejčastěji spjaté se zemědělskou produkcí. Tyto plochy mohou v důsledku působit problémy při územním rozvoji a je třeba řešit jejich revitalizace či odstranění. [Skála a kol. 2012]

Díváme-li se na problémy s odstupem, můžeme dospět k závěru, že tato problematika je velmi komplexní a že všechny faktory spolu souvisí a navzájem se ovlivňují.

Hodnoty

Provázanost je patrná i v případě kladných faktorů ovlivňujících rozvoj malých a venkovských obcí a venkovského prostoru.

Asi nejvýraznějším rozdílem, kterým venkovská sídla disponují oproti městům je blízkost přírody. [Majerová 2001, Slepíčka 1981 ex Bednářová 2010] V důsledku to pro malé obce znamená, že jejich hodnoty tkví do značné míry v extravilánu, kde se projevují v podobě příznivějších podmínek životního prostředí, čistoty vody nebo ovzduší. Tato pozitiva se dále projevují na využití území. Vedle dominantního využití pro zemědělskou produkci a lesnictví, které může být výrazným nositelem pracovních míst a financí do obecních rozpočtů a komunit, se také můžeme zaměřit na možnosti rekreace v přírodě, které Česká kulturní krajina přináší. [ČSÚ, 2004; NPÚ, 2017] Výhody, které přináší zachovalý environment se propisují i do zastavěného území obcí, kdy například hustá a rozlehlá krajina okolí obce, izoluje sídlo od rušivých elementů, jako jsou silnice, železnice anebo velké

průmyslové zóny a tím je dosaženo v intravilánu pověstného venkovského klidu. Zastavěné území venkovských obcí, se vyznačuje některými specifickými rysy. [MMR, 2018]

Rozvolněná zástavba s převažujícím individuálním bydlením, dává vzniknout prostoru pro zahrady na pozemcích rezidentů, kteří ji pak dále mohou využívat různými způsoby. Vyšší podíl veřejných prostranství je pak potřebným předpokladem pro zajištění sociální soudržnosti. [MMR, 2018]

Venkovská architektura, zvláště pak tradiční stavby, umožňují definovat charakter sídla, především po estetické stránce, mohou reprezentovat image obce nebo být pojátkem s historií nejen pro místní. Velká část historického stavebního fondu naší země je doposud utvářena právě venkovskou architekturou, která zahrnuje i mnoho chráněných památek. [Škabrada 2005]

Po sociální stránce se venkov výrazně odlišuje od měst. Vazby mezi jednotlivými lidmi jsou užší a patrné jsou i strukturální rozdíly. Odlišnost je logická a jen stěží lze konstatovat, která varianta je lepší neboť obě plodí řadu pozitiv i negativ. Dobrou zprávou ovšem je, že venkov netrpí tolik některými sociopatologickými jevy, v porovnání s více urbanizovanými sídly.

Venkov nese v současnosti řadu hodnot, ovšem je značně diferenciovaný a má mnoho podob. Je potřeba brát v potaz rozličnost přírodních a geomorfologických podmínek, které dále do problematiky vstupují.

4.2 Periferie

Periferní oblasti mají různé podoby, nic méně pro účely územního plánování či socio-geografických studií, lze chápat periferie, jako oblasti vzdálené od jádra. Jádrem je pak myšleno centrum dění, místo, kde se odehrává většina stěžejních prvků ekonomického a sociokulturního fungování společnosti. V zahraničí se této problematice věnuje mnoho autorů, v Polsku například Baňski [2005] nebo Szymanska a kol. [2009] a v Německu Spellerberg a kol. [2006]. Výskyt periferních oblastí v ČR je do značné míry daný historickými anebo také geomorfologickými podmínkami a v případě problematiky periferií na regionální úrovni (nikoli na úrovni města a jeho okrajových částí), je zřejmé že předmětem zájmu je venkovský prostor a malé obce. [Perlín a kol. 2010]

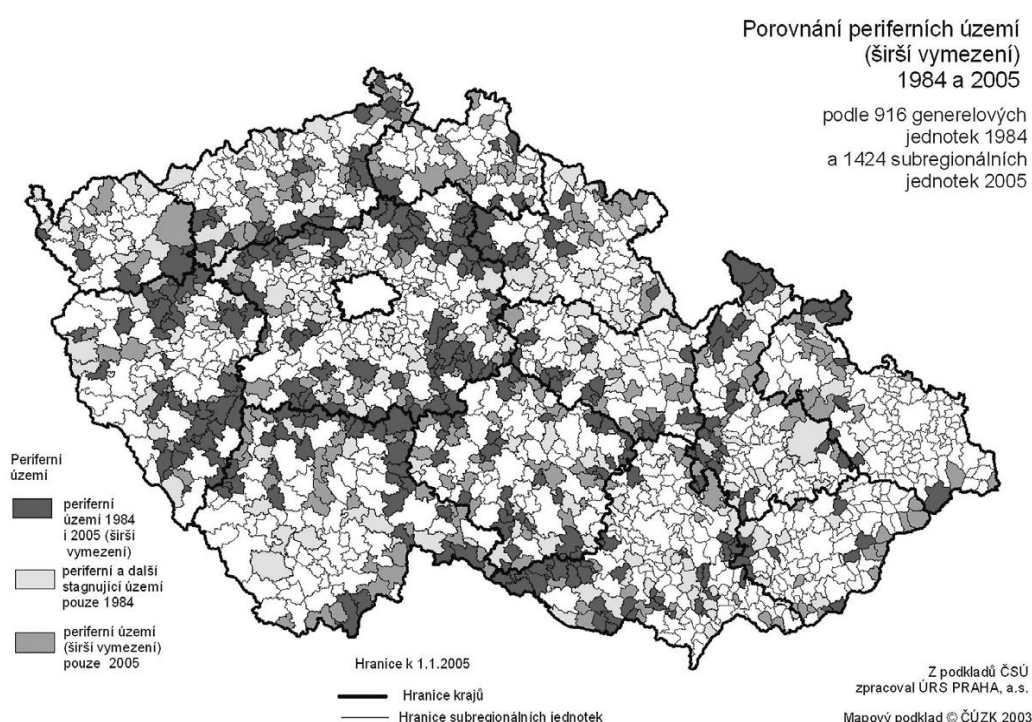
Dále je rozhodující při definici periferie vzdálenost od nejbližšího jádra, případně dostupnost tohoto jádra veřejnou dopravou, kdy se můžeme zaměřovat buďto na počet spojů, jejich intervaly nebo délku trvání cesty samotné, anebo dostupnost individuální automobilovou dopravou. [Kubeš a Kraft 2011]

4.2.1 Vnitřní periferie

Pojem vnitřní periferie, jak jej definuje Musil a Müller [2008] je úzce spjat s venkovskými sídly. Je to zapříčiněno především tím, že se ve své práci zabývají dimenzí České republiky v rámci, které se soustřeďují na její vnitřní regionalizaci a na porovnání jednotlivých mezoregionů a mikroregionů. Mikroregiony svým charakterem lze přirovnat k malým venkovským sídlům, které se nacházejí v semiperiferních oblastech, čili v oblastech, kde například krajské město je špatně

dostupné a rezidenti dané semiperiferie upřednostňují dojížděku za prací, vzdělávacím zařízením či jiným zařízením občanské vybavenosti do jiného bližšího města menšího významu než město krajské. Tyto vnitřní periferie dále definují takto: „Za vnitřní periferie jsme pracovně a předběžně považovali ta území země, která se hospodářsky nerozvíjejí, ztrácejí obyvatelstvo, demograficky stárnou, mají nižší sociálně-ekonomickou úroveň a horší technickou i sociální infrastrukturu než ostatní části území, mají starý bytový fond a objevují se v nich specifické sociální problémy spojené s exkluzí“. [Musil a Müller 2008] [viz obrázek č. 1]

Obrázek č. 1: Mapa vnitřně periferních oblastí ČR

Zdroj: Musil a Müller [2008]

Největší koncentraci sídel ve vnitřních perifériích se nacházejí v pásu táhnoucím se podél severní i jižní hranice Středočeského kraje a krajů sousedních, zejména severní okraj Jihočeského kraje a západní okraj Pardubického kraje a kraje Vysočina. Perlín se rovněž věnuje problematice vnitřních periférií v kapitole Typologie venkovského prostoru v Česku. Dává do souvislosti vývojové trendy a historické události týkající se dotčených regionů. Většina zmiňovaných oblastí se nachází v méně úrodných zemědělských oblastech, ve středních nebo vyšších polohách, což zabraňuje vzniku větších sídelních celků a vede k rozsetí většího množství malých obcí do krajinného prostoru. „O této oblasti můžeme říci, že za každým kopcem je vesnice“. [Perlín a kol. 2010]

5. Analýzy obce Bousov

5.1 Analýza širších vztahů

Obec Bousov, ležící v západní části Pardubického kraje a spadající do okresní oblasti Chrudim, přímo sousedí s pomezím Středočeského a Pardubického kraje. Přibližně 25 km je vzdálena i hranice kraje Vysočina, což obec staví do specifické polohy okrajových oblastí několika různých krajů. Toto území spadá do oblasti vnitřně periferních regionů ČR [viz obrázek č. 1]. I přes to se do obou sídel obce podařilo zavést důležité prvky infrastruktury, jako jsou vodovodní řad, plyn a kanalizace.

Geomorfologicky bychom tuto oblast zařadili do severního okraje Českomoravské vrchoviny do podhůří Železných hor. Typ georeliéfu odpovídá pahorkatinám nebo vrchovinám a stojí na druhově velmi pestrém geologickém podloží. Bousov je součástí svazku obcí Mikroregion Železné hory, jehož hlavním cílem je ochrana společných zájmů v oblasti životního prostředí, průmyslu, dopravy, zemědělství, rozvoje služeb a řemesel, obnovy venkova. Přibližně polovina katastrálního území (dále jen KÚ) Bousov, spadá do Chráněné krajinné oblasti Železná hory, které dominuje zřícenina hradu Lichnice, vzdušnou čarou vzdálena necelých 5 km od řešeného území.

Obec samotná leží při západním úpatí Železných hor, 1 km severně od městečka Ronov nad Doubravou a asi 10 km východně od Čáslavi, která je nejbližším větším městem. Přibližně 5 km jihozápadně leží zámek a obora Žleby.

Z hlediska dopravní infrastruktury je pro toto území důležitá silnice 33810 (Přelouč – Ronov nad Doubravou), protože je hlavním napojením na ostatní tepny silniční dopravy např. na silnici č. 17 (Čáslav – Chrudim). Z jihozápadní strany se řešenému území blíží silnice č. 38 (Mladá Boleslav – Havlíčkův Brod). Nejbližší napojení na železniční infrastrukturu se nachází v Ronově n. D., kde jsou umístěny dvě vlakové zastávky na lince Čáslav – Třemošnice. Přes území obce vede i trasa několika linek autobusových spojení, přičemž stěžejní je linka Čáslav – Třemošnice (45 min.) a linka Ronov n. D. – Chrudim (60 min.). Obslužnost linek se týká jak zastávky v Bousově, tak zastávky Tuchov. Řešeným územím prochází cyklotrasa 4188 z Podhořan u Ronova do obce Běstvina dlouhá přibližně 15 km.

V obci je minimální občanské vybavenost, kterou tvoří jeden maloobchod s potravinami a smíšeným zbožím, financovaný za podpory Pardubického kraje, místní multifunkční dům s knihovnou a dětským hřištěm, hřbitov na okraji sídla a obecní úřad. Nejbližší vzdělávací zařízení se nacházejí v sousedním Ronově n. D., kde sídlí MŠ a ZŠ pro první a druhý stupeň, dále ve Žlebech, kde je ZŠ a přidružená MŠ. Z hlediska dostupnosti je pak relevantní ještě zmínit Třemošnici a především také Čáslav, která je stále ještě v poměrně přijatelné dojezdové vzdálenosti (cca 20 min. autem) a kumuluje vícero vzdělávacích institucí, kterými jsou čtyři MŠ, tři ZŠ, čtyři středoškolská vzdělávací zařízení a jedna speciální škola a přidružená speciální školka. V Čáslavi se zároveň nachází i nejbližší nemocnice.

Zajímavostí je, že obec Bousov je rodištěm slavného českého zpěváka Jiřího Schelingera, nachází se zde i jeho rodný dům, ve kterém vyrůstal.

5.1.1 Analýza časové dostupnosti center občanské vybavenosti

V této podkapitole je podrobena obec Bousov analýze dle Standardů dostupnosti veřejné infrastruktury. [Maier a kol. 2020] Řešená obec se dle metodiky řadí do kategorie D čili do nejmenších velikostních kategorií obcí. Sledována je především dostupnosti veřejné infrastruktury, občanské vybavenosti typu vzdělávání a výchova, sociálních služb a zdravotnictví. V souvislosti s charakterem území bude sledována časová dostupnost individuální automobilovou dopravou a VHD.

Při kritickém uvážení časové dostupnosti, kdy byl brán ohled na možnost odlišné dostupnosti ze sídla Bousov a ze sídla Tuhov, lze konstatovat, že všechna tři stěžejní spádová města jsou dostupná veřejnou hromadnou dopravou do 30 minut, i když frekvence přímých spojů je velmi nízká. Vezmeme-li v potaz alternativu individuální automobilové dopravy pro časovou dostupnost, tak zjistíme, že dostupnost výše zmíněných měst Ronov n. D., Čáslav, Třemošnice je do 20 minut. Lze tedy říct, že vybavenost typu vzdělávání a výchova je dobře dostupná z obce ve všech zmiňovaných spádových centrech. Z hlediska dostupnosti sociálních služeb a zdravotnictví dále nabývá na významu především město Čáslav, jelikož v ostatních dvou zmiňovaných městech se tyto druhy vybavenosti téměř nevyskytují.

Tabulka č. 1: Dostupnost veřejné infrastruktury

Dostupnost veřejné infrastruktury/občanské vybavenosti								
		Hodnoty standardů pro VHD	Ronov nad Doubravou		Třemošnice		Čáslav	
			VHD	Individuální automobilová doprava	VHD	Individuální automobilová doprava	VHD	Individuální automobilová doprava
Vzdělávání a výchova	MATEŘSKÁ ŠKOLA	30 min	10 min	6 min	25 min	10 min	30 - 45 min	20 min
	ZÁKLADNÍ ŠKOL - I. STUPEŇ	30 min	10 min	5 min	27 min	12 min	30 - 45 min	25 min
Sociální služby	ZAŘÍZENÍ AMBULANTNÍ SOCIÁLNÍ PÉČE*	30 min	X	X	X	X	32 - 45 min	25 min
Zdravotnictví	AMBULANTNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE - SKUPINA I**	35 min	X	X	X	X	30 - 45 min	22 min

* v tom: středisko pečovatelské služby a denní stacionář pro děti, mládež a seniory

** v tom: všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost, zubní lékař, gynekologie a porodnictví, lékárna

Zdroj: Mapy.cz [2020], Idos.cz [2020] – vlastní zpracování

Shrnutí analýzy širších vztahů

- Přírodně a turisticky zajímavá destinace
- Z hlediska dojížděky za školou, prací či občanskou vybaveností jsou nejdůležitějšími okolními městy Ronov n. D., Čáslav a Třemošnice
- Nedostatečná občanská vybavenost přímo v obci
- Dostatečná technická infrastruktura vodovod, plyn, kanalizace

Součástí analýzy širších vztahů je příloha č. 1 – výkres širších vztahů.

5.2 Urbanistická analýza

Obec Bousov je tvořena dvěma sídly. Do katastrálního území a pod správu obce spadá ještě malá sousední vesnice Tuhov, se zastavěnou plochou třikrát menší, než je tomu u Bousova. Tuhov leží 1 km severovýchodně od Bousova a sídla navzájem nejsou propojena souvislou zástavbou. Sídly prochází silnice č. 33810/III a utváří hlavní páteř obou obcí. Oběma sídly rovněž prochází Kurvický potok. Následující podkapitoly se věnují urbánní kompozici obou sídel zvlášť.

5.2.1 Bousov

Z mapových podkladů je patrné, že historicky většina zástavby primárně vznikala okolo návsi, kde byly situovány větší statky a přílehlé hospodářství a také dále při komunikaci ústící z návsi směrem k místnímu hřbitovu. Typologicky se jedná o semknuté sídlo. Pro účely této práce lze prostorovou strukturu sídla rozdělit na několik částí. V první řadě zmiňovaná zástavba kolem návsi a zástavba při cestě ústící z návsi směrem ke hřbitovu spolu se zástavbou v blízkosti toku Kurvice. Dle historických map se jedná pravděpodobně o nejstarší zastavěnou část obce. V druhé řadě se jedná o zástavbu situovanou většinou na jih od hlavní silnice, která vznikala v pozdějších letech, především ve 20. století. Třetí rozlohově výraznou a typově i funkčně odlišnou zástavbou sídla je oblast bývalého zemědělského družstva.

V první zmiňované části sídla, vytváří náves největší veřejné prostranství obce. V tomto rozlehlejším veřejném prostranství, které je situované v mírném svahu, jsou přílehlé rodinné domy převážně orientované štítem do uličního prostoru. Tyto domy se sedlovou střechou dohromady s veřejným prostranstvím a sídelní zelení, působí esteticky dobrým dojmem. Rytmičké střídání budov bývalých statků a vjezdů na pozemky, místy se vkusně opravenými branami, vhodně doplňuje povrch vozovky z kamenné dlažby. V tomto veřejném prostranství se rovněž nachází zelená plocha vodorovně vyrovnaného terénu, kterou ohraničují po obvodu vzrostlé dřeviny. Lze předpokládat, že se jedná o pozůstatky rybníku, který byl v minulosti zasypán a vysušen. Přítomnost této plochy na obecních pozemcích může být zajímavou proměnnou při plánování rozvoje obce. Součástí zástavby ohraničující prostor návsi je také hasičská zbrojnice. Charakter návsi do jisté míry narušují dva rodinné domy odlišného architektonického typu, situované v níže položené části veřejného prostranství. Faktem je, že jeden ze zmíněných rodinných domů není výrazně pohledově exponován a oba domy jsou částečně opticky izolovány zelení.

V jižním cípu návsi je situován objekt veřejné komerční vybavenosti. Zmiňovaným objektem veřejné vybavenosti je místní maloobchod, jehož architektonické zpracování lehce narušuje charakter zbytku zástavby, nicméně přítomnost obchodu v obci je důležitá.

Orientace domů vůči veřejnému prostoru utváří představu o hierarchii ulic. Při významnějších komunikacích se převážně nacházejí domy se štítovou orientací, přičemž hierarchii ulic v této obci lze přiřknout pro účely této analýzy tři kategorie, a to sice silnice č. 33810/III, místní komunikace a polní cesty zpevněné a nezpevněné [viz příloha č. 2].

Stěžejním uzlovým bodem řešeného území je křížení hlavní silnice přibližně ve středu obce [viz příloha č. 3]. V blízkosti se nachází většina budov občanské vybavenosti a také prvky technické infrastruktury. Jedná se o budovu obecního úřadu, multifunkční dům s přilehlým dětským hřištěm a stanoviště na hromadný sběr bioodpadu na jižní straně. Přítomnost těchto strategických prvků zvyšuje důležitost lokace a činí z ní tak pomyslné centrum obce. V této části obce, naproti budově obecního úřadu [viz příloha č. 4] se také nachází soukromý pozemek se zahradou orientovanou do uličního prostoru. Poměrně velká zahrada je využívána pro chov několika málo kusů ovcí a drobné drůbeže. Tento fakt by s přihlédnutím k silně venkovskému charakteru území nebyl problémem, nicméně s ohledem na protilehlé budovy veřejné vybavenosti, které by měly plnit reprezentativní funkci, by dle mého názoru mělo dojít k regulaci oplocení výše zmíněného soukromého pozemku i z důvodu špatného stavu oplocení samotného [viz příloha č. 3]. Jako vhodný způsob úpravy se nabízí doplnění vzrostlých dřevin, které již z menší části lemují hranici pozemku, či jiný neagresivní způsob optické izolace pozemku za pomoci zeleně.

Ze severní strany sídlo částečně ohraničuje rozlehlý areál bývalé zemědělské jednoty. Tyto pozemky i budovy mají více různých vlastníků a jsou v současné době nevyužívané, jedná se o brownfield. V tabulce č. 12 jsou tyto plochy částečně započítány v kategorii zastavěné plochy a částečně v kategorii ostatní.

Stopa tradičního konceptu uspořádání pozemků je patrná především v první definované oblasti v blízkosti návsi a dále směrem k místnímu hřbitovu. Do kompozice obce se ovšem propisuje potok Kurvice a jemu přilehlá zeleň. Břehové dřeviny a dřeviny v blízkosti potoka, který z části obtéká ze severní strany sídlo Bousov, vnáší do zastavěného území zeleň a pravděpodobně byl tok, stejně jako náves a později hlavní silnice, jednou ze strategických oblastí, při které v minulosti vznikala zástavba. Zároveň je na korytu potoka v úseku, kdy prochází sídlem vybudovaná zděná vodohospodářská stavba [viz příloha č. 5]. Stavba rozšiřuje koryto a dává mu pravidelný lichoběžníkový tvar. Rovněž umožňuje v místech propustku pod místní komunikací, tok zastavit stavidlem a regulovat tak množství vody v rozšířené vyzděné části. Tato stavba v minulosti mohla sloužit k mytí povozů nebo pravděpodobněji pro účely lepšího čerpání vody.

V severozápadním okraji sídla se nachází místní hřbitov, v jehož těsné blízkosti jsou také situovány menší plochy sadů [viz příloha č. 6].

Poměrně velkou roli ve vzhledu sídla pak hraje sídelní zeleň a aktuální roční období. Vhodně rozmístěná veřejná zeleň, nejčastěji vzrostlé lípy a jiné domácí listnaté dřeviny, jsou logicky dobře působící ozdobou. S ohledem na venkovský charakter území, které se propisuje i na jednotlivých pozemcích, lze konstatovat, že roční období vytváří velký kontrast v estetickém dojmu obce.

Bousov – shrnutí urbanistické analýzy

Hodnoty

- Dominantní sídlo
- Klidné a příjemné prostředí uličních prostorů a veřejných prostranství
- Přítomnost vodního toku s možností regulace díky stavidlu a kamenného opevnění
- Vzhledná a reprezentativní náves
- Zátiší v blízkosti hřbitova s přílehlými sady
- Rybník a přílehlé prostory
- Multifunkční dům a dětské hřiště
- Hasičská zbrojnice
- Klubovna spolku OSB

Problémy

- Nevzhledné pozemky a objekty zemědělského brownfieldu na okraji obce
- Nevhodné oplocení soukromého pozemku v centrální části sídla
- Architektonicky vyčnívající budovy na návsi

5.2.2 Tuchov

Jedná se o malý sídelní útvar, tvořený šestnácti domy s přiřazeným číslem popisným. Zástavba je tvořena rodinnými domy se zahradou a je primárně rozmístěna v blízkosti hlavní silnice III/33810. Pozemky, které jsou obslouženy z vedlejších komunikací, tvoří druhou a poslední "frontu" zastavěných ploch. Tím pádem se povětšinou zadní části těchto pozemků již otevírají do krajiny nebo v ní pozvolna přecházejí, výjimečně jsou uzavřeny ve dvůr. Do sídla také patří dva pozemky, situované u hlavní silnice při výjezdu směrem na obec Lipovec. Tyto pozemky i rodinné domy na nich typově odpovídají většinové zástavbě sídla, a proto nenarušují charakter sídla, i když do jisté míry narušují celistvost sídla, jelikož jsou odsazeny od zbytku zastavěného území. Výhodou těchto pozemků je, že dopřávají velkou míru soukromí svým residentům a umožňují bydlení téměř na samotě. Většina zastavěného území na západ od hlavní silnice je usazena do poměrně rovného terénu. Východní část zastavěného území sídla od hlavní silnice je situována v mírně svažitém terénu, kde území pozvolna začíná přecházet ve svahy Železných hor. Na území obce jsou dosud zachovalé a patrně pozemky kompozičně vycházející z tradičního uspořádání venkovského sídla se záhumenním hospodářstvím, což napomáhá vhodnému začlenění sídla do okolní krajiny. Středu obce dominuje staletá lípa, která sídlu dodává tradiční český vzhled. Pomyslným centrem sídla je uzlový bod na hlavní silnici, zhruba uprostřed sídla, v jehož blízkosti je situována i autobusová zastávka. [ČÚZK, 2020]

Téměř všechny rodinné domy ve vesničce jsou zastřešeny sedlovou střechou, včetně jedné novostavby. Ovšem v blízkosti hlavní silnice stojí dům, který je pozůstatek socialistické architektury 60. a 70. let minulého století [viz příloha č. 7]. Fakt, že se dům nachází na pohledově exponovaném místě a že je architektonicky zcela odlišný způsobuje, že do jisté míry narušuje charakter zástavby. Jižně od zmiňovaného domu se v sousedství nachází další rodinný dům, který architektonicky zcela neodpovídá tradičnímu vzhledu venkovské zástavby a propisují se na něm znatelně pozdější přestavby či úpravy, nicméně tento dům není na pohledově příliš exponovaném místě, a proto je jeho přítomnost nenarušuje tolik charakter území.

Tuchov – shrnutí urbanistické analýzy

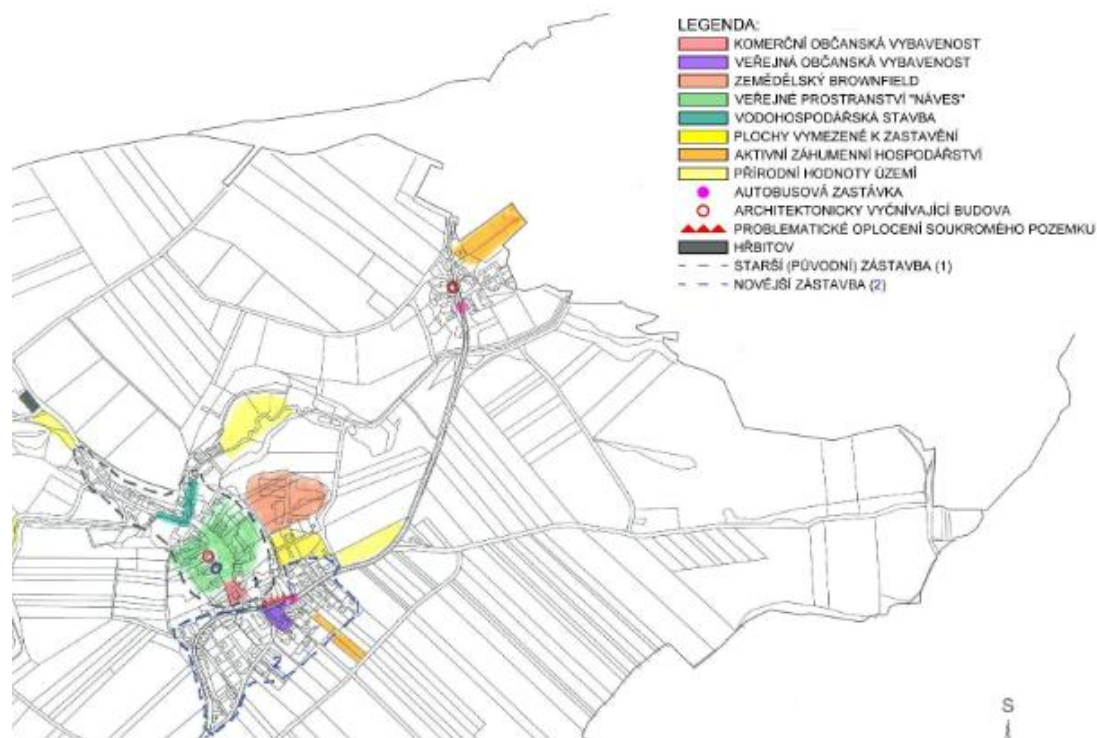
Hodnoty

- Sídlu je vhodně provázáno s okolní krajinou
- Vzhledný venkovský typ zástavby
- Zachovalá sídelní zeleň
- Přítomnost vodních ploch
- Klidná oblast

Problémy

- Architektonicky vybočující rodinný dům
- Chybějící odkanalizování

Obrázek č. 2: Výřez z výkresu urbanistické analýzy (přílohou č.8)

Zdroj: Vlastní zpracování

Součástí urbanistické analýzy jsou přílohy č. 3, 4, 5, 6, 7 – fotky území a také příloha č. 2 – výkres dopravní infrastruktury a příloha č. 8 – výkres urbanistické koncepce.

5.3 Ekonomická analýza

Pro lepší představu o možnostech obce, budou v této kapitole analyzovány různé ekonomické faktory, které mohou objasnit či poukázat na další problémy a hodnoty obce Bouosv

5.3.1 Ekonomické subjekty

V první řadě lze konstatovat, že obec disponuje malým počtem podniků se zjištěnou aktivitou, přičemž počty registrovaných podniků mohou utvářet obraz o potenciálu obce v tomto směru [viz tabulka č. 2].

Tabulka č. 2: Podnikatelské subjekty dle právní formy

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	35	15
Fyzické osoby	30	11
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	26	7
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	.	.
Zemědělstí podnikatelé	4	4
Právnícké osoby	5	4
Obchodní společnosti	1	1
akciové společnosti	.	.
Družstva	.	.

Zdroj: ČSÚ [2020a]

Z tabulek č. 2 a 3 vyplývá, že v obci je poměrně malý počet aktivních podnikatelských subjektů z celkového počtu registrovaných. Dále pozorujeme poměrově velký počet subjektů působících v priméru, zejména v zemědělství, lesnictví a rybářství, což vyplývá z charakteru a ze zdrojů, které území nabízí. Nutno podotknout, že přímo místní zemědělci obhospodařují menšinu místních orných půd, jelikož lehkou nadpoloviční většinu, zhruba 175 ha, spravuje CS AGRO Ronov a.s. [LPIS]. Zbylé orné půdy si mezi sebou ve velké míře dělí především dva dominantní vlastníci a dvě další fyzické osoby.

V obci se nachází sedm aktivních živnostníků z čehož lze uvést například autoservis místního podnikatele s provozovnou při hlavní silnici u jižního vstupu do obce nebo také místní maloobchod, který je spolufinancován za podpory Pardubického kraje.

V současné době se v území nenachází žádný aktivní podnikatelský subjekt působící v oblasti ubytování, stravování a pohostinství nebo v kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

Tabulka č. 3: Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	35	15
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	8	5
B-E Průmysl celkem	3	2
F Stavebnictví	5	1
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	5	1
H Doprava a skladování	3	1
I Ubytování, stravování a pohostinství	1	.
J Informační a komunikační činnosti	.	.
K Peněžnictví a pojišťovnictví	.	.
L Činnosti v oblasti nemovitostí	.	.
M Profesní, vědecké a technické činnosti	2	1
N Administrativní a podpůrné činnosti	.	.
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	2
P Vzdělávání	1	1
Q Zdravotní a sociální péče	.	.
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	.	.
S Ostatní činnosti	3	1
X nezařazeno	.	.

Zdroj: ČSÚ [2020a]

5.3.2 Hospodaření obce

Data v tabulce č. 4 byla čerpána z ČSÚ a byla následně porovnána s daty uvedenými na oficiálních stránkách obce, kde byla ovšem uvedena data pouze z let 2018 a 2019.

Daňové příjmy obce postupně mírně rostou. Podíl na tom může mít i výstavba nových rodinných domů, která probíhá i navzdory menšímu úbytku obyvatelstva. Nutno podotknout, že na růstu daňových příjmů mají značný podíl také sdílené daně, které díky celkovému růstu ekonomiky státu za poslední desetiletí mohly hrát významnou roli. Běžné výdaje obce oscilují kolem dvou milionů ročně, přičemž kapitálové výdaje se v roce 2019 výrazně navýšily z důvodu investice do výstavby gravitační kanalizace. Celková investice zakázky dosahuje výše 26 milionů. Přírodní podmínky ani současný rozpočet obce neumožňují vybudování vlastní čističky odpadních vod, a proto bylo využito čističky v Ronově n. D.

Tyto i další investice byly realizovány za spolufinancování některých z 34 dotací, které obec od roku 2000 získala a mezi nimiž se například nacházel i dotační program rozvoje venkova. Rovněž lze předpokládat, že pro realizaci veřejných zakázek, rozvoje infrastruktury, občanského vybavení a služeb obec využila bankovní úvěr. [Hlídač státu z.ú., 2021]

Během uplynulého pětiletí došlo k několika důležitým investicím do rozvoje infrastruktury. Jednalo se konkrétně o investice v podobě zavedení vodovodního řadu a realizace veřejného osvětlení v sídle Bousov nebo také o zavedení vodovodního řadu a následné připojení objektů v sídle Tuchov.

Tabulka č.4: Hospodaření obce Bousov (tisíce)

	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové příjmy	2802	2991	3655	4738	7129
Daňové příjmy	2301	2473	2706	3022	3259
Nedaňové příjmy	251	231	201	242	274
Kapitálové příjmy	0	0	35	817	100
Přijaté transfery	268	287	713	657	3495
Celkové výdaje	2217	2221	3705	3238	9129
Běžné výdaje	1758	1669	2623	2311	1703
Kapitálové výdaje	459	552	1083	927	7426
Saldo příjmů a výdajů	585	770	-50	1500	-2000

Zdroj: ČSÚ [2020a] – vlastní zpracování

5.3.3 Porovnání ekonomiky a hospodaření s obcí Vinaře

Pro porovnání ekonomiky a hospodaření obce byla vybrána obec Vinaře z následujících důvodů. Na území KÚ Vinaře panují podobné geomorfologické a krajinné podmínky. Podobnost obcí spočívá ve více faktorech, kde mezi nejdůležitější lze zařadit počet obyvatel, podobnost půdního fondu nebo celkovou rozlohu KÚ. Obec Vinaře leží na východním okraji okresu Kutná Hora, který spadá pod Středočeský kraj, ovšem přímo sousedí s řešeným územím.

Obec Vinaře má celkově větší počet podnikatelských subjektů, z čehož podíl subjektů se zjištěnou aktivitou lehce překračuje 50 %. V tomto ohledu lze konstatovat, že obec Vinaře disponuje širší a také pestřejší základnou podnikatelských subjektů [viz tabulka č. 5].

Také je v komparované obci méně subjektů působících v priméru, i když podobně jako v případě Bousova jsou plochy zemědělský půdní fond (ZPF) obhospodařovány především třemi většinovými vlastníky, kterými jsou ZDV Krchleby a. s., Zemědělské obchodní družstvo Skryje a AGRO Konárovice s. r. o. Oproti tomu v sekundéru je aktivních subjektů výrazně více, zejména ve stavebnictví, a stejně tak v terciéru, který v řešené obci Bousov prakticky není zastoupen. V obci Vinaře byla zjištěna aktivní provozovna působící v oblasti pohostinství a stravování, a to i v době pandemie, což lze považovat za další podstatný rozdíl, především v otázkách sociální soudržnosti či měkké turistiky [viz tabulka č. 5].

Tabulka č. 5: Podnikatelské subjekty podle právní formy obce Vinaře

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	59	30
Fyzické osoby	52	28
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	48	24
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	1	1
Zemědělství podnikatelé	2	2
Právnícké osoby	7	2
Obchodní společnosti	3	1
akciové společnosti	.	.
Družstva	.	.

Zdroj: ČSÚ [2020b]

Tabulka č. 6: Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti obce Vinaře

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	59	30
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	4	3
B-E Průmysl celkem	6	4
F Stavebnictví	12	7
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	11	7
H Doprava a skladování	1	.
I Ubytování, stravování a pohostinství	7	1
J Informační a komunikační činnosti	2	2
K Peněžnictví a pojišťovnictví	.	.
L Činnosti v oblasti nemovitostí	2	.
M Profesní, vědecké a technické činnosti	5	3
N Administrativní a podpůrné činnosti	1	.
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	2	2
P Vzdělávání	.	.
Q Zdravotní a sociální péče	.	.
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1	.
S Ostatní činnosti	2	.
X nezařazeno	.	.

Zdroj: ČSÚ [2020b]

Data pro obec Vinaře byla čerpána ze Českého statistického úřadu podobně jako v případě řešené obce, ale uvedená data začínají až rokem 2016. [ČSÚ, 2020b]

Celkové příjmy obce jsou poměrně shodné a mírně rostou velmi podobným tempem. Stejně tak daňové příjmy rostou, ovšem v případě Bousova daňové příjmy nenarůstají tak výrazně. Nedaňové příjmy jsou v případě řešené obce vyšší a podobně je tomu i s kapitálovými příjmy. V přijatých transferech dominuje Bousov ve všech uvedených obdobích, což může vypovídat o míře aktivity zastupitelstva při shánění finančních zdrojů a příležitosti.

Do roku 2018 obce vykazují poměrně podobné výdaje, ovšem v roce 2019 výše výdajů obce Bousov dosahuje téměř k deseti milionům korun, což je

zapříčiněno především investicemi do technické infrastruktury. To se pochopitelně odráží na znatelném nárůstu kapitálových výdajů ve stejném roce u řešené obce. V případě Vinař se kapitálové výdaje se také naýšily v roce 2019, i když výrazně méně než u obce Bousov, z důvodu investice do opravy střechy budovy obecní školy. Porovnáme-li kapitálové výdaje obou obcí za období 2010 až 2019, tak zjistíme, že na začátku tohoto období jsou kapitálové výdaje výrazně vyšší u obce Vinaře a naopak na konci tohoto období jsou vyšší kapitálové výdaje u obce Bousov. V úseku tohoto desetiletí obec Bousov vykazuje kapitálové výdaje v celkové výši 20 milionů korun, což je přibližně o 7 milionů více než u porovnávané obce.[Ministerstvo financí ČR, 2021] V porovnání běžných výdajů Vinaře vykazují za poslední tři roky mírný nárůst běžných výdajů, oproti tomu obec Bousov vykazuje snížení běžných výdajů.

V součtu za uvedené období Vinaře dosahují kladného salda příjmů a výdajů. V případě Bousova je za stejné období saldo rovněž kladné, ovšem znatelně se propisuje rok 2019 se záporným saldem ve výši dvou milionů korun. Tyto hodnoty mohou být důsledkem výše zmíněných investic a možného úvěru [viz tabulka č. 7].

Tabulka č. 7: Hospodaření obce Vinaře

Hospodaření obce Vinaře (tisíce)				
	2016	2017	2018	2019
Celkové příjmy	2 371	3 810	4 291	5 049
Daňové příjmy	2 251	3 526	3 769	4 049
Nedaňové příjmy	48	252	102	197
Kapitálové příjmy	0	0	290	78
Přijaté transfery	72	32	130	725
Celkové výdaje	2 482	1 952	3 209	4 940
Běžné výdaje	2 482	1 945	2 972	3 696
Kapitálové výdaje	0	7	236	1 244
Saldo příjmů a výdajů	-112	1 858	1 082	109

Zdroj: ČSÚ [2020b] – vlastní zpracování

Shrnutí ekonomické analýzy

- nízká míra ekonomické aktivity v řešeném území
- absence služeb typu ubytování, stravování a pohostinství
- finanční závazky v podobě finančního úvěru

5.4 Analýza sociodemografických poměrů

Tato analýza se bude zabývat současným stavem populace Bousova a zároveň bude sledovat proměny v sociodemografických poměrech za uplynulé desetiletí.

Stratifikace věkových skupin byla sestavena dle rozlišení na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní skupiny obyvatel. Z dat vyplývá, že v obci žije 70 % ekonomicky aktivních občanů. V předproduktivním věku se pak v obci nachází 12 % občanů a v postproduktivní skupině se v současnosti nachází 17,6 % obyvatel. Při porovnání s daty z ČSÚ [2020a] za celou ČR, kde k roku 2017 bylo zjištěno 65 % ekonomicky aktivních obyvatel, dále 19,2 % seniorské populace a 15,8 % věkové skupiny do 14 let, lze konstatovat, že v Bousově je přítomna poměrně četná základna ekonomicky aktivního obyvatelstva, ale v celku by věkové rozvrstvení odpovídalo stacionárnímu až regresivnímu modelu vývoje populace [viz tabulka č. 8].

Tabulka č. 8: Věková struktura obyvatelstva KÚ Bousov k 1. 1. 2019

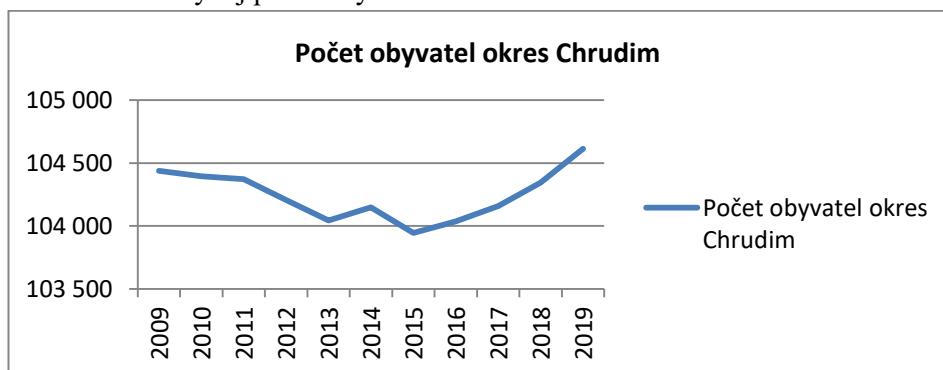
Věkové rozmezí	0-14	15-64	65+	Celkem
Počet obyvatel	26	147	37	210
Počet obyvatel v %	12,4	70	17,6	100

Zdroj: ČSÚ [2020a] – vlastní zpracování

Z informací vyplývajících z ekonomické analýzy je zřejmé, že obec v posledních letech investovala do infrastruktury a připravila tím půdu pro rozvoj obce a posílení bytového fondu. Potenciální nárůst počtu nových obyvatel může usnadnit obci splácení nákladů, které byly v souvislosti s investicemi (kanalizace, voda, veřejné osvětlení) vynaloženy. Populační rozvoj obce bude dále sledován v souvislosti s daty za minulé desetiletí a následně porovnáván.

Pro upřesnění kontextu nabízí analýza pohled na vývoj počtu obyvatel za poslední desetiletí v nejbližše nadřazeném administrativním území. Na níže uvedeném grafu je znázorněný vývoj počtu populace v okrese Chrudim. Tento region zaznamenával do roku 2015 spíše mírný pokles obyvatelstva a za poslední pětiletí potom mírný nárůst zhruba o necelý tisíc obyvatel. Je patrné, že v rámci okresu se nejedná o výrazné změny, což utváří představu o změnách v rámci jednotlivých obcí.

Obrázek č. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Chrudim

Zdroj: ČSÚ [2020c] – vlastní zpracování

Na základě Malého lexikonu obcí ČR vydaného ČSÚ [2020d], obec Bousov lze rozřadit do užšího výběru velikostních skupin obcí na Chrudimsku. Pro účely této práce jsou podstatné především právě nejmenší velikostní skupiny obcí, které svým charakterem odpovídají venkovským sídlům. Procentuální zastoupení počtu obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách a početní zastoupení obcí v jednotlivých skupinách je znázorněno v následující tabulce. Pro srovnání jsou připojena data dvou dalších okresů v Pardubickém kraji [viz tabulka č. 9].

Tabulka č. 9: Velikostní skupiny obcí dle počtu obyvatel

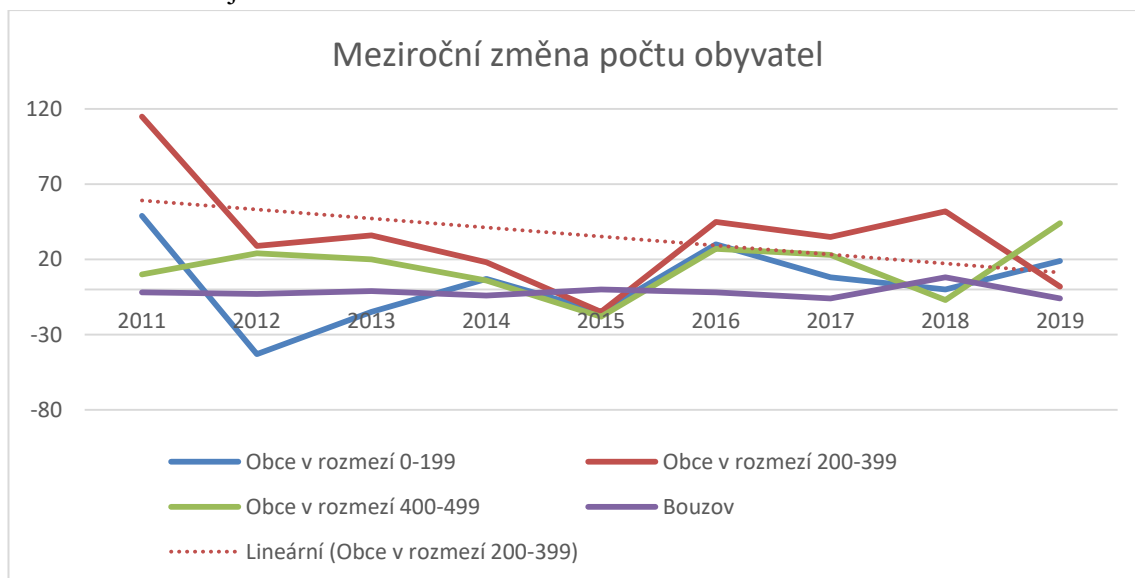
Velikostní skupina dle počtu obyvatel	Okres					
	Chrudim počet obcí ve skupině	Chrudim %	Svitavy počet obcí ve skupině	Svitavy %	Pardubice počet obcí ve skupině	Pardubice %
do 199	26	3,5	34	4	23	1,7
200–499	46	14,7	39	12,7	49	8,8
500–999	17	12,1	21	15	17	6,6
1000–1999	9	12,4	17	21,4	13	10
2 000 - 4 999	7	20,9	1	2,7	7	11,2
5 000 - 9 999	2	14,1	1	8,4	2	9,4
10 000 -19 000	0	0	3	35,8	0	0
20 000 - 49 000	1	22,2	0	0	0	0
50 000 - 99 999	0	0	0	0	1	52,3

Zdroj: ČSÚ – SLDB [2011] – vlastní zpracování

Aktuální stav populace Bousova řadí obec na spodní okraj druhé nejmenší skupiny dle výše uvedeného členění, ovšem v minulém desetiletí se hladina počtu obyvatel dostala několikrát i pod hranici 200, a proto v následující analýze budou předmětem zájmu data za obě tyto skupiny. Dalším zjištěním je, že velikostní skupiny obcí Chrudimska do 199 a od 200 do 499 (žlutě vyznačené) kumulují vyšší podíl obyvatelstva, než je tomu ve shodných skupinách v okrese Svitavy nebo Pardubice.

Následující graf zobrazuje meziroční změnu populace v jednotlivých skupinách za období 2011–2019, přičemž zájmová skupina 200–499 byla rozdělena do dvou menších skupin.

Obrázek č. 4: Meziroční změna počtu obyvatel specifických velikostních skupin v Pardubickém kraji

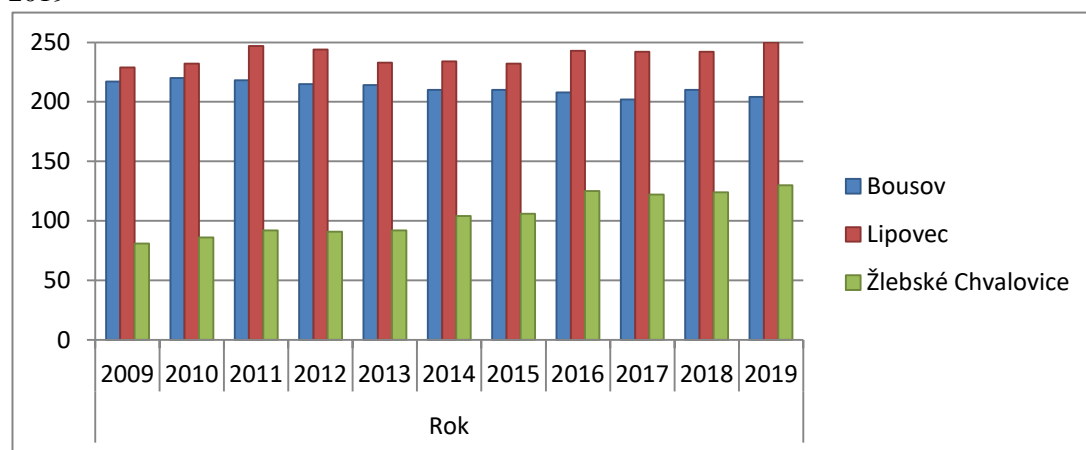

Zdroj: ČSÚ – SLDB [2011] – vlastní zpracování

Meziroční změna obcí v rozmezí 0–199 a obcí v rozmezí 400–499 vykazuje při lineárním zobrazení téměř nulový a mírně stoupající trend. V případě třetí skupiny do které, budeme-li brát v potaz aktuální stav, patří Bousov má oproti tomu zhoršující se trend v podobě mírného úbytku obyvatelstva za sledované období [viz tečkovaná čára].

Při pohledu na vývoj počtu populace přímo v Bousově za poslední desetiletí můžeme najít shodu ve snižujícím se stavu populace se skupinou, do které obec v rámci analýz spadá [viz obrázek č. 5].

Obrázek č. 5: Vývoj počtu obyvatel v Bousově a okolních venkovských obcích k 31. 12. 2019

Zdroje: ČSÚ [2020e] – vlastní zpracování

Pro ucelení obrázku o sociodemografických poměrech (především v souvislosti se změnami v počtu obyvatel) přímo v této dané části okresu, byla do grafu zahrnuta také data pro přímo sousedící venkovské obce. Přestože zachycené změny nejsou výrazné, tak lze konstatovat, že obec Bousov nemá zlepšující se tendenci, co se týče vývoje počtu obyvatel, jako sousední obce.

Tabulka č. 10: Obec Bousov – údaje o porodnosti, mortalitě a meziroční migraci a z toho celkové přírůstky/úbytky

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Narození	3	4	4	1	1	2	1	2	3	1	2
Zemřelí	2	1	3	3	1	1	1	2	4	1	4
Přirozený přírůstek	1	3	1	-2	0	1	0	0	-1	0	-2
Přistěhovalí	6	1	0	9	1	3	7	2	5	9	3
Vystěhovalí	4	1	3	10	2	8	7	4	10	1	7
Migrační přírůstek	2	0	-3	-1	-1	-5	0	-2	-5	8	-4
Celkový přírůstek	3	3	-2	-3	-1	-4	0	-2	-6	8	-6

Zdroje: ČSÚ [2020a] – vlastní zpracování

Je patrné, že přirozený přírůstek od roku 2015 stagnuje nebo se dostává do záporu a nevykazuje tak silné výkyvy hodnot jako migrační přírůstek. Poměrně podstatnou informací je, že obec za sledované období, s výjimkou roku 2018 z důvodu abnormálního migračního přírůstku, ztrácí obyvatelstvo.

Níže uvedená tabulka popisuje intenzitu a délku denní dojížděky obyvatel do vzdělávacích zařízení a do práce, nicméně údaje o délce cesty neposkytli zcela všichni respondenti. I tak tato data mají určitou výpovědní hodnotu. Lze konstatovat, že téměř třetina obyvatel v produktivním věku je odkázána na individuální nebo hromadnou dopravu, aby mohla vykonávat svou práci. Dvě třetiny místních pak pro výkon povolání dojíždět nemusí, což v souvislosti s většinovým podílem ekonomicky aktivních subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství není neobvyklým jevem. Vzhledem k tomu, že v obci nejsou přítomny žádné vzdělávací zařízení, lze soudit, že pravděpodobně všechny děti a studenti do škol nebo mateřských škol dojíždějí, ovšem měli bychom mít na paměti i možnost individuálního vzdělávání [viz tabulka č. 11].

Tabulka č. 11: Obec Bousov – Denní migrace

Vyjíždějící, doba cesty	Zaměstnaní			Žáci a studenti
	celkem	muži	ženy	
Vyjíždějící do zaměstnání a škol	40	22	18	15
v tom:				
v rámci obce	-	-	-	-
do jiné obce okresu	26	15	11	8
do jiného okresu kraje	5	2	3	2
do jiného kraje	9	5	4	5
do zahraničí	-	-	-	-
Vyjíždějící denně mimo obec	35	18	17	9
z toho doba cesty:				
do 14 minut	17	9	8	6
15 - 29 minut	11	7	4	2
30 - 44 minut	3	1	2	1
45 - 59 minut	1	-	1	-
60 - 89 minut	1	-	1	-
90 a více minut	-	-	-	-
Zaměstnaní bez stálého pracoviště	2	2	-	x
Zaměstnaní a žáci s nezjištěným místem pracoviště, školy v ČR	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ [2011] – vlastní zpracování

Shrnutí analýzy sociodemografických poměrů

- okres Chrudim disponuje vyšší koncentrací malých venkovských sídel do 499 obyvatel než v ostatní porovnávané okresy
- obce podobné velikostní kategorie dle počtu obyvatel tvoří 19,2 % populace okresu
- populace Bousova stagnuje nebo se mírně snižuje
- blízké anebo velikostně podobné obce v okrese Chrudim mají spíše zlepšující se tendenci ve vztahu k vývoji populace nebo stagnují
- obce velikostně odpovídající skupině od 200 do 399 mají větší problém s udržení populace nebo s jejím navyšováním než obce skupin do 199 nebo od 400 do 499

5.5 Krajinná analýza

Přibližně 88 % výměry KÚ Bousov tvoří plochy ZPF z toho drtivá většina jsou orné půdy. Půdní fond oblasti spadá nejčastěji do II. a IV. třídy ochrany a jedná se převážně o hnědozemě, místy s nadprůměrnou produkční schopností, což se týká především západních částí katastrálního území. Čím více bychom se přibližovali na východ k úpatí Železných hor, tím více budeme narážet na půdy s nižší bonitou, nejčastěji zařazených do IV. třídy ochrany. To je způsobeno stoupající nadmořskou výškou, zvyšující se svažítostí terénu, který je pak náchylnější k vodní erozi, anebo také proměnlivostí geologického podloží v této oblasti.

Do vzhledu krajiny řešeného území agresivně vstupuje současný stav hospodaření na orných půdách. Velkoplošná struktura scelených lánů polí, vycházející z úprav pro potřebu intenzivního hospodaření, mění měřítko krajinné mozaiky a dělá krajinu samu o sobě velmi monotónní. Absence krajinných prvků, jako jsou například remízky nebo polní cesty doplněné stromořadím vystavují půdy nebezpečí vodní eroze, která se už na některých místech projevuje. V území se nacházejí tři výraznější plochy ovocných sadů, které pozitivním způsobem ozvláštňují území. Za zmínku stojí dle mého názoru plochy v blízkosti místního hřbitova, kde sady, vedle svého ekologického přínosu, také vytváří příjemné zátiší. Za významnější a překvapivě také jedinečný krajinný prvek řešeného území považuji louku situovanou na úrovni neregulovaného úseku toku Kurvice.

Nejvýraznějším prvkem krajinného rázu jsou pro tento segment krajiny pahorky Železných hor [viz příloha č. 9]. Pás pohoří tvoří linii, která je do jisté míry i bariérou pro toto území, při níž v průběhu historie vznikala jednotlivá sídla. Pro Bousov a Tuhov je specifické, že oběma prochází potok Kurvice, pramenící v Železných horách, s tím, že výraznější impakt je patrný u sídla Bousov. Údolnice se v těchto místech výrazněji zarývá do reliéfu a částečně meandruje. Přestože napřímení toku v druhé polovině 20. století nepochybně ovlivnilo vývoj krajiny, tak zbylé meandry stále zanechávají svůj otisk na krajinném rázu. V blízkosti toku v tomto úseku je patrný nížinný pás, kde se potok v minulosti přirozeně rozléval. Tyto procesy daly vzniknout důležitým biotopům, jako jsou mokřady nebo pravidelně zaplavované louky, jejichž pozůstatky jsou patrné dodnes a jsou posíleny krátkým úsekem, kde koryto zůstalo přirozené. Zároveň, jelikož část zástavby vznikala velmi blízko toku, je sídlo z části usazeno hlouběji v porovnání s okolním reliéfem. Kurvický potok opouští řešené území na jihozápadě a o 2 km dále se pravostranně vlévá do Doubravy.

Je záhodno vnímat panující poměry i s větším odstupem a v širším kontextu, než je pouze KÚ obce. Jak již bylo řečeno dříve, Bousov je součástí Mikroregionu Železné hory, do něhož spadají oblasti pod svahy pahorků. Kontrast poměrně rovinnatých zemědělských oblastí a svahů pahorkatiny (či nižší vrchoviny) Železných hor, do kterého jsou zasazeny vesnice, vytváří vzhledný a na pohled zajímavý obraz [viz příloha č. 10]. Sídlo Bousov je z části situováno v zářezu údolnice Kurvického potoka a částečně při hlavní silnici, kde ovšem není příliš zajímavou proměnnou z hlediska krajinného rázu a působí spíše všedním dojmem. Naproti tomu sídlo Tucho má v krajině výraznější pozici, díky trochu vyššímu položení a také díky tomu, že

není opticky izolován pásem břehových dřevin a jeho vzhled nenarušuje zemědělský brownfield. Zástavba sídla Tuchov je také typově více homogenní a působí lepším estetickým dojmem. Přítomnost tradičních budov, jako jsou například stodoly či jiné hospodářské stavby, spolu s menšími plochami záhumenního hospodářství a s menšími plochami sadů tvoří větší harmonii s krajinou, než je tomu u dominantního sídla Bousov. Krásu tohoto pohledu v současné době narušuje fakt, že vrcholky kopců v posledních dvou letech zažívají poměrně drastické odlesňování v důsledku sucha zapříčiněného klimatickými změnami. Dříve hustě zarostlé plochy jehličnatých a smíšených lesů dnes místy střídají mýtiny.

V území se nacházejí tři vodní plochy stojatých vod. Požární nádrž v Tuchově, bývalé koupaliště situované mezi oběma sídlami v blízkosti toku Kurvice a rybník v těsné blízkosti toku místního potoka při západním okraji sídla Bousov. Rybník přechází v mokřad, který kopíruje koryto potoka [viz příloha č. 11].

5.5.1 Využití pozemků KÚ Bousov

KÚ Bousov se skládá více než ze tří čtvrtin z orných půd, což odpovídá zařazení obce v rámci ZÚR Pardubického kraje do kategorie zemědělských oblastí. Na území se dále nachází zhruba 30 hektarů trvalých travních porostů (TTP). Velmi málo jsou zastoupeny lesní pozemky, které zabírají pouze 1,6 % území, což je i na poměry zemědělské oblasti poměrně málo. Nutno podotknout, že na východ hned za hranicí KÚ Bousov se rozprostírá poměrně rozlehlý lesní masiv. Vodní plochy v území odpovídají jednomu menšímu rybníku a vodní nádrži, která je v blízkosti sídla Tuchov. Podobná výměra zastavěných ploch a ploch zahrad vypovídá o vysokém charakteru sídla. Vyšší procento ploch v kategorii ostatní je z části dáno přítomností ploch zemědělského brownfieldu, bývalého zemědělského družstva, jehož pozemky jsou částečně započítány do této kategorie.

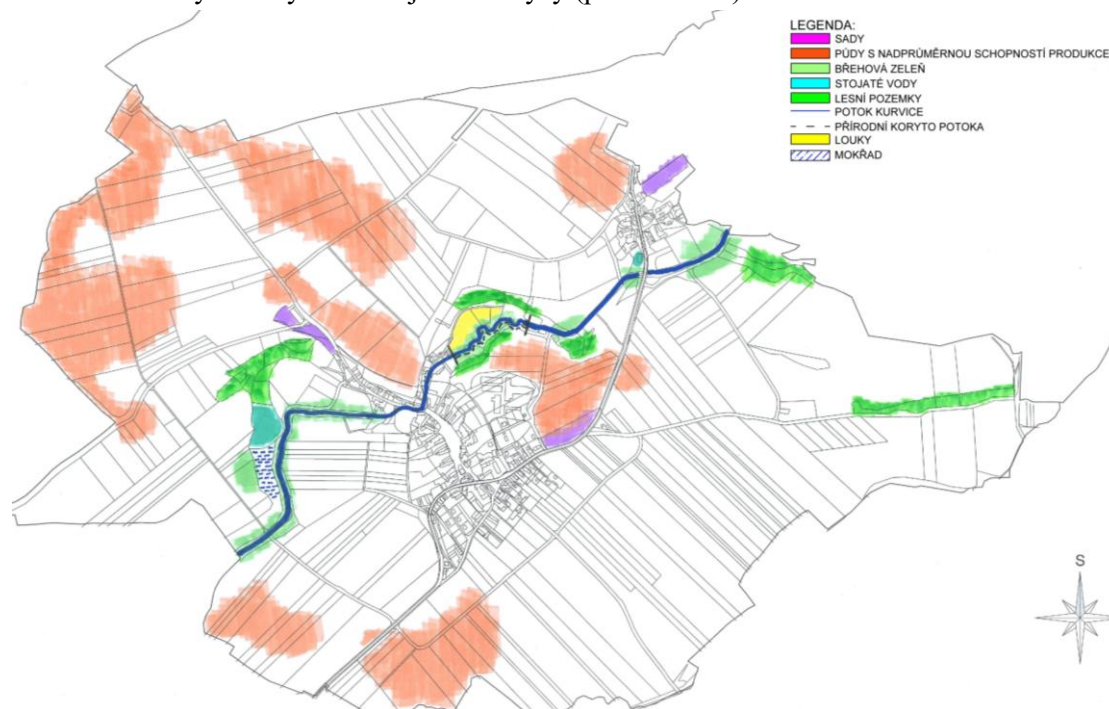
Z dostupných dat z ČSÚ z roku 2014 je patrné, že míra zornění půdy je v KÚ Bousov velmi vysoká, protože průměr v ČR je 71,4 % a zatímco KÚ Bousov míra zornění činí 88,1 %. Dokonce i v porovnání s kraji s největším agrárním potenciálem ČR jako je Středočeský a Jihomoravský kraj, jejichž hodnota zornění se pohybuje okolo 83,2 %. Tyto údaje mohou poukazovat na nadměrné využívání pro zemědělskou produkci v území, což může být z hlediska udržitelnosti problematické.

Tabulka č. 12: Využití pozemků KÚ Bousov

Druh pozemku	Katastrální území Bousov (m ²)	Katastrální území Bousov (%)
Orná půda	2 929 301	77,03
Chmelnice	0	0,00
Vinice	0	0,00
Zahrada	87 015	2,29
Ovocný sad	28 350	0,75
TTP	283 062	7,44
ZPF celkem	3 327 728	87,51
Lesní pozemek	62 124	1,63
Vodní plocha	26 028	0,68
Zastavěná plocha	82 106	2,16
Ostatní plocha	304 723	8,01
Celkem	3 802 709	100,00

Zdroj: ČSÚ [2020e] – vlastní zpracování

Obrázek č. 6: Výřez z výkresu krajinné analýzy (příloha č. 11)

Zdroj: Vlastní zpracování

Součástí této analýzy je příloha č. 12– výkres krajinná analýza a přílohy č. 9, 10, 11 – fotky řešeného území.

5.5.2 Porovnání s obcí Vinaře

Pro porovnání stavu využití ploch byla vybrána obec Vinaře z následujících důvodů. Na území KÚ Vinaře panují podobné geomorfologické a krajinné podmínky. Podobnost obcí spočívá ve více faktorech, kde mezi nejdůležitější lze zařadit počet obyvatel, podobnost půdního fondu nebo celkovou rozlohu KÚ. Obec Vinaře leží na východním okraji okresu Kutná Hora, který spadá pod Středočeský kraj, ovšem přímo sousedí s řešeným územím.

Obec Vinaře má v procentuálním zastoupení více orné půdy než řešená obec. Zároveň je v území více lesních pozemků, a to o přibližně čtyři procenta. V KÚ Vinaře se také nachází vinice přibližně o rozloze jedenácti hektarů. Oproti obci Bousov má obec Vinaře ještě menší podíl TTP v území, necelá tři procenta. Hodnoty i poměr zastavěných ploch a zahrad je velmi podobný jako u řešené obce. Míra zornění v území obce Vinaře dosahuje hodnoty téměř 90 %, což je ještě přibližně o procento více než v případě Bousova.

Tabulka č. 13: Využití pozemků Vinaře k roku 2019

Druh pozemku	Katastrální území Vinaře (m ²)	Katastrální území Vinaře (%)
Orná půda	4058586	79,11
Chmelnice	0	0,00
Vinice	116766	2,28
Zahrada	132419	2,58
Ovocný sad	83579	1,63
Trvalý travní porost	149650	2,92
ZPF	4541000	88,51
Lesní pozemek	294906	5,75
Vodní plocha	34372	0,67
Zastavěná plocha	97991	1,91
Ostatní plocha	161995	3,16
Celková výměra	5130264	100,00

Zdroj: ČSÚ [2020] – vlastní zpracování

Shrnutí krajinné analýzy:

- absence krajinných prvků např. remízky, polní cesty se stromořadím na velkých sjednocených dílcích orných půd
- vodní eroze na svazích v severní části KÚ Bousov
- přítomnost značného podílu půd se schopností nadprůměrné produkce
- atraktivní možnosti denní rekreace plynoucí z přítomnosti Železných hor
- důležité krajinné prvky vhodné k zachování: sady, louka, přirozený tok Kurvického potoka
- vzhledné propojení sídla Tuhov s okolní krajinou

5.6 SWOT analýza

	Silné stránky	Slabé stránky
1	přírodní bohatství, přítomnost značného podílu půd se schopností nadprůměrné produkce	menší zastoupení občanské vybavenosti
2	atraktivní možnosti denní rekreace plynoucí z přítomnosti Železných hor	chybějící sportovní infrastruktura
3	přítomnost vodního toku	hospodaření na orných půdách
4	přítomnost rybníka a dalších stojatých vodních ploch	nízký podíl lesních pozemků
5	Sbor dobrovolných hasičů a Občanské sdružení Bousova	napřímení většiny koryta Kurvického potoka v drtivé většině délce toku
6	vhodně zabezpečené nakládání s bioodpady	architektonicky nápadně vybočující rodinný dům
7	pokrytí technickou infrastrukturou	nedostatek krajinných prvků
8	estetická stránka návsi	zemědělský brownfield
9	vhodně situovaná a dobře udržovaná sídelní zeleň	stavby v záplavovém území
10	dobrá dostupnost center	vysoké procento zornění
11	zátiší se sady u hřbitova	nízká retenční schopnost krajiny
	Příležitosti	Hrozby
1	cyklotrasy – pozemkové úpravy	úbytek populace
2	využití území pro rekreační bydlení	půda ohrožená vodní eroze
3	měkká turistika	využívání území pro rekreační bydlení
4	zemědělský brownfield	sucho – nízká hladina povrchových a podzemních vod
5		přívalové deště
6		nevhodné agrotechnické postupy

Obrázek č.7: Výřez z výkresu SWOT analýzy (příloha č. 13)

Zdroj: Vlastní zpracování

Silné stránky

1. přírodní bohatství, přítomnost značného podílu půd se schopností nadprůměrné produkce: vezmeme-li v potaz blízkost hornaté oblasti a vzdálenost území od větších nížinných a nivních území Labského povodí, tak lze konstatovat, že v porovnání s ostatními mikroregiony Chrudimska má KÚ Bousov značný zemědělský potenciál, obzvláště za předpokladu, že se podaří zachovat přítomnost značného podílu půd se schopností nadprůměrné produkce. V rámci výkresu oblastí se shodným krajinným typem zpracovaného pro účely ZÚR Pardubického kraje je katastrální území Bousova zařazeno do zemědělských oblastí.
2. atraktivní možnosti denní rekreace plynoucí z přítomnosti Železných hor: přilehlé Železné hory na svých hřebenech zatím ještě stále nesou značné plochy lesních porostů protkaných množstvím pěšinek i turistických tras; příjemnou atmosféru a zachovalou přírodu této destinace využívají nejen místní, ale například i chataři, táborníci a cykloturisté
3. přítomnost vodního toku: z ekologického hlediska je přítomnost Kurvického potoka v území nespornou výhodou, nejen při snaze zadržování vody v krajině, ale také má kladný vliv na biodiverzitu daných stanovišť a zlepšuje mikroklima, přestože již v dnešní době přímé ekonomické zisky spjaté s hospodařením na vodních tocích (rybolov, mlýny) nejsou lukrativní příležitostí pro obce či ekonomické subjekty, tak vodní tok a zejména správné udržování a podoba toku může mít značný vliv na zadržování vody v krajině

- a možné zlepšení stavu podzemních vod, což může mít dopad ve vydaných nákladech na zavlažování v území
4. přítomnost rybníka a dalších stojatých vodních ploch: obdobná situace jako u předchozího bodu
 5. Sbor dobrovolných hasičů a Občanské sdružení Bousova: díky těmto místním organizacím se v obci několikrát do roka odehrávají kulturní a společenské akce jako například dětské karnevaly, rybářské závody nebo setkávání seniorů
 6. vhodně zabezpečené nakládání s bioodpady: svoz bioodpadu je zajištěn pomocí smlouvy s místním zemědělcem, který využívá odpad v kompostárně
 7. pokrytí technickou infrastrukturou: v obou sídlech je zajištěna elektrifikace, plynofikace, připojení na vodovodní řad, v sídle Bousov je navíc veřejné osvětlení a v současné době probíhá také realizace výstavby kanalizace, vzhledem k velikosti obce je vybavení technickou infrastrukturou velmi kvalitní
 8. estetická stránka návsi: veřejné prostranství návsi je až na pár výjimek architektonicky jednotné a celkově působí úhledným a reprezentativním dojmem
 9. vhodně situovaná a dobře udržovaná sídelní zeleň: sídelní zeleň, kterou tvoří převážně vzrostlé domácí listnaté dřeviny, a to jak v sídle Bousov i Tuhov, je jedním z detailů, který zřetelně zlepšuje celkový estetický dojem obce
 10. dobrá dostupnost center: z obce Bousov je Třemošnice, která je dle ZÚR kategorizována jako lokální centrum, dostupná autem do deseti minut a dále město Čáslav je dostupné do dvaceti minut jízdy.
 11. zátiší se sady u hřbitova: na severním okraji sídla je situován místní hřbitov, v jehož blízkosti se nachází menší plochy sadů, což dohromady utváří příjemné a klidné prostředí v přírodě, ale v těsné blízkosti sídla.

Slabé stránky

1. menší zastoupení občanské vybavenosti: v obci je minimální občanská vybavenost, obecní prodejna je omezena nabídkou sortimentu a otevírací dobou, která neumožňuje většině obyvatel její využívání, pokrývá ovšem potřeby nejstarší seniorů; v obci není přítomno žádné restaurační zařízení či služby typu občerstvení nebo hospoda
2. chybějící sportovní infrastruktura: v obci se kromě malého hřiště pro nejmladší skupinu dětí, které je situováno na obecním pozemku vedle multifunkčního domu, nenachází žádné jiné plochy sportovišť
3. hospodaření na orných půdách: většina orné půdy v území je obdělávána za pomoci postupů intenzivního využívání zemědělské půdy, jako je např. používání těžké techniky nejvyšších tonáží, rozsáhlé bloky monokultur
4. nízký podíl lesních pozemků: katastrální území je tvořeno pouze z 1,63 % lesními pozemky, s ohledem na zlepšení stability ekosystémů a zadržení vody

- v krajině, lze uvažovat o navýšení podílu lesních pozemků v území, ale také o výsadbě stromořadí či solitérů
5. napřímení většiny koryta Kurvického potoka v drtivé většině délce toku: s ohledem na nepříznivý trend sucha, se nabízí možnost revitalizace těchto úseků a zastavení rychlého odtoku vody z území zapříčiněného napřímením koryta
 6. architektonicky nápadně vybočující RD: přestavba RD v socialistickém stylu lehce narušuje jinak poměrně úhledné seskupení RD se sedlovou střechou (v některých případech i s tradičními prvky)
 7. nedostatek krajinných prvků: drtivá většina území extravilánu obce jsou scelené zemědělské plochy, které jsou jen naprosto výjimečně protnuty cestou se stromořadím, ještě výjimečněji remízem
 8. zemědělský brownfield: zabírá strategické plochy z hlediska nové zástavby pro bydlení či jiné účely, chátrající budovy nepůsobí reprezentativně
 9. stavby v záplavovém území: v současné době a při stávající podobě koryta potoka, je riziko záplav velmi malé, nicméně tok Kurvického potoka prochází přímo částí sídla Bousov, v těsné blízkosti několika rodinných domů, což by například v případě úprav či revitalizací prováděných na toku mělo být bráno na zřetel
 10. vysoké procento zornění: přestože v rámci Chrudimska je řešené území jako jedno z mála klasifikováno v grafické části zásad územního rozvoje, jako zemědělská oblast, tak procento zornění nabývá zatím stále vysokých hodnot a to i při porovnání s jinými obcemi podobného charakteru; intenzifikace hospodaření se zemědělským půdním fondem může být problematická z hlediska udržitelného rozvoje
 11. nízká retenční schopnost krajiny: na poměrně rozlehlých plochách orných půd v území dochází k obdělávání těžkou technikou, přičemž dochází ke zhutnění půdy, čímž jsou zhoršovány její retenční schopnosti

Hrozby

1. úbytek populace: obec nedisponuje mnoha prvky vybavenosti, které by cílily na mladé obyvatele. Stejně tak kulturní dění v obci cílí téměř jenom na starší generace a výjimečně i na nejmladší generace dětí. To může snižovat atraktivitu území pro mladé rodiny s dětmi, které jsou klíčové pro rozvoj populace obce.
2. půda ohrožená vodní erozí: v severovýchodním okraji sídla se zvedá terén a přechází v úbočí Železných hor. Orné půdy, které částečně leží už v sousedním KÚ, jsou velké scelené dílce zemědělských ploch, vzhledem k úbytku lesů na svazích nad těmito pozemky, lze předpokládat sníženou schopnost těchto svahů zadržet srážkovou vodu, při silných deštích ornice s přívalovými srážkami znatelně poškozuje stav vozovky na hlavní silnici

3. využívání území pro rekreační bydlení: jelikož již v současné době se na území nachází několik objektů sloužících pouze jako rekreační bydlení, lze předpokládat, že při současných trendech může dojít k navýšení počtu rekreatantů. Při nadměrné koncentraci rekreačního bydlení může docházet ke komplikacím ve správě a financování obce
4. sucho – nízká hladina povrchových a podzemních vod: přestože již celá obec má možnost připojení na vodovodní řad, tak problémy spojené zejména s nedostatkem půdní vláhy, povrchových vod i podzemních vod se dotknou občanů i ekonomických subjektů. Aktuální vyhlášky v regionu zakazující napouštění bazénů ze studní a lesní i polní pozemky trpící deficitem vláhy jsou toho důkazem. Při zhoršení současného stavu by sucho mohlo být reálnou hrozbou pro stabilitu území
5. přívalové deště: potenciální hrozbou pro řešené území mohou být také přívalové srážky, které v kombinaci jinými nepříznivými faktory mohou zapříčinit například lokální záplavy a zároveň jsou na dotčených plochách spouštěčem vodní eroze
6. nevhodné agrotechnické postupy: v případě výše zmíněných ploch ohrožených vodní erozí, je namístě brát jako potenciální hrozbu například sadbu širokořádkových plodin nebo aplikování jiné než vrstevnicové orby. Tyto a další nevhodné agrotechnické postupy mohou být výraznou proměnou při erozi půdy na těchto pozemcích.

Příležitosti

1. cyklotrasy – pozemkové úpravy: v souvislosti s PÚ, jako například zpřístupňování pozemků, lze přemýšlet nad vytyčováním a napojováním těchto potenciálních nových cest a současných cyklotras a atraktivních turistických destinací
2. využití území pro rekreační bydlení: oblast řešeného území jednoznačně nabízí možnost odpočívání v klidném a přírodě blízkém prostředí, vzhledem k vysoké míře urbanizace v ČR, lze předpokládat zájem o možnosti rekreace v takovýchto oblastech, ať už v podobě krátkodobých (pronájem ubytování, penziony) nebo dlouhodobějších (vlastnictví chaty) pobytů
3. měkká turistika: v souvislosti, možná téměř v podmíněné návaznosti na dva předcházející body, lze zvažovat měkkou turistiku, jakožto jeden z možných způsobů ekonomického využití území, KÚ Bousov je v blízkosti několika turisticky atraktivních cílů (viz analýza širších vztahů)
4. zemědělský brownfield: za předpokladu vyřešení majetkoprávních vztahů a úspěšného odkupu pozemku lze využít území k zastavění různým způsobem

Součástí této analýzy je i příloha č. 13 – výkres SWOT analýzy.

6. Shrnutí analýz (expertní pohled)

Občanská vybavenost

Při celkovém shrnutí a hodnocení výstupů z jednotlivých analýz shledávám jako zásadní brát na vědomí charakter území. Sídlní jednotky, velikosti řešené obce, jsou často velmi různorodé a mají do jisté míry značně omezené možnosti, především v oblastech občanské vybavenosti. Území se v tomto ohledu bude muset vždy spoléhat na vybavenost okolních měst. Velkým pozitivem zůstává přítomnost místního maloobchodu s potravinami, fungujícího jen díky spolufinancování Pardubického kraje, který je v rámci regionu v takto malé obci výjimkou. Uplatnění a prosperita maloobchodu je dle mého názoru ohrožena vysokým procentem dojíždějících za prací. Mizivý počet pracovních příležitostí přímo v zázemí obce, posiluje dojíždětku za prací, nejčastěji do okolních měst, kde se nachází i občanská vybavenost s širším sortimentem a pravděpodobně i s příznivější otevírací dobou. Jako problematické dále shledávám absenci místní hospody či restauračního zařízení a to především z hlediska sociální soudržnosti. Místní mají sice příležitost se setkávat na některých z kulturních akcí pořádaných spolkem OSB, nicméně tyto akce nejsou časté. V této souvislosti je dle mého názoru vhodné ještě zmínit dvě důležité proměnné. V obci se nachází multifunkční dům vystavěný za pomoci dotačního titulu a také klubovna spolku OSB, která byla realizována svépomocí členů a dalších občanů, což vypovídá o míře sounáležitosti a spolupráce obyvatel. Nepřítomnost sportoviště je pak, dle mého názoru, značnou nevýhodou obce. Kromě malého dětského hřiště, nejsou v obci přítomny žádné další plochy sportoviště, což lehce znevýhodňuje generaci starších dětí a dospívajících.

Technická infrastruktura

Zaměříme-li se na technickou infrastrukturu obce, tak lze konstatovat, že je více než dostačující. Kromě odkanalizování sídla Tuchov, v obci nechybí žádný ze základních prvků technické infrastruktury, jako jsou vodovodní řad, kanalizace a veřejné osvětlení v sídle Bousov anebo plynofikace celé obce.

Zastavitelné plochy

Tyto faktory vytváří velmi vhodné podmínky pro novou výstavbu, především za účelem posílení bytového fondu. Zde ovšem obec Bousov naráží na několik problémů. Budeme-li chtít vytvářet zastavitelné plochy primárně v uvnitř již zastavěného území, tak aby nedocházelo ke zbytečnému vstupování do krajiny, tak eliminujeme sídlo Tuchov, jako možnou oblast rozvoje zastavitelných ploch. Sídlo je příliš malé a semknuté na to, aby mohlo dojít k rozvoji v intravilánu. V případě sídla Bousov bychom tyto plochy našli, ovšem i v tomto případě naráží rozvoj na několik problémů. Z mapových podkladů je patrné, že vhodným místem pro vymezení nových zastavitelných ploch jsou plochy mezi současnou zástavbou a bývalým areálem zemědělského družstva a plochy zemědělského brownfieldu samy o sobě. Ve zmíněném meziprostoru v současné době již k částečnému zastavování dochází. Na území brownfieldu se ovšem stále nacházejí rozpadající se hospodářské budovy,

což situaci do jisté míry komplikuje. Dalšími vhodnými plochami pro územní rozvoj, za účelem výstavby bydlení, jsou dle mého názoru plochy v jižní části sídla Bousov, mezi hlavní silnicí z kraje obce a současnou zástavbou. V tomto místě vidím, jako jedinou nutnou podmínku vyřešení majetkoprávních vztahů.

Vedení obce

V neposlední řadě shledávám jako velké pozitivum obce kompetentní a velmi dobře fungující zastupitelstvo. Přestože v současné době obec čelí velkým finančním závazkům v souvislosti s investicemi do rozvoje infrastruktury, tak samotný fakt, že obec byla schopna tyto velké projekty realizovat je chvályhodný. Z rozhovorů s některými členy zastupitelstva bylo patrné, že jejich vztah a vazby k území, ale taky na místní obyvatele, jsou velmi pevné, což je dle mého názoru velmi důležitým aspektem při působení v těchto oblastech.

7. Pohled obyvatel a zastupitelů obce Bousova na rozvoj obce

Polostrukturované rozhovory se členy zastupitelstva, místními aktéry a občany se držely třech tematických okruhů s řadou podotázek, které byly doplněny volnou diskusí. Odpovědi respondentů na klíčové otázky, které byly součástí každého polostrukturovaného rozhovoru byly následně kvantifikovány pro lepší přehled v preferencích [viz příloha č. 14].

Polostrukturované rozhovory cílily na tři hlavní okruhy otázek. Jedním z okruhů otázek byly sociodemografické poměry. Cílem těchto otázek bylo získat respondentův pohled na stav sociálního zázemí obce a změny v něm nastávající, ale také na vazby mezi ostatními obcemi a provázanost s okolními městy, zejména v souvislosti s dojížděnkou.

Dostupnost center občanské vybavenosti

Město Ronov nad Doubravou bylo ze strany 60 % respondentů shledáno jako nejdůležitější centrum a oblast, do které se nejčastěji z řešeného území dojíždí. Třemošnici pak označilo za nejdůležitější centrum pouze 15 % respondentů. Celkově ovšem o Třemošnici jako o významnější spádové oblasti mluvilo až 60 % respondentů, ovšem často ji uvádějí až na druhém místě po jiném městu. Zhruba v polovině případů byla tato města shledána jako strategická centra především z hlediska pracovních příležitostí, nicméně jiní respondenti vidí jejich důležitost v nabídce občanské vybavenosti nebo také v přítomnosti vzdělávacích institucí. Dále 25 % respondentů uvádí na prvním místě jako důležité centrum Čáslav. Podobně jako v případě Třemošnice i Čáslav byla alespoň zmíněna v těchto souvislostech dohromady v 60 % rozhovorů, i když ne na prvním místě. Přibližně polovina z těchto respondentů označuje město Čáslav za důležitou základnu občanské vybavenosti, jak komerční, tak veřejné. Co se týče škol a školek, lze konstatovat, že v tomto ohledu bylo nejvíce zmiňováno také město Čáslav, nicméně názory na důležitost okolních měst z hlediska dostupnosti nejsou příliš konzistentní a neměla by být opomenuta důležitost přítomnosti MŠ a ZŠ v hojně zmiňovaném, Ronově n. D. V několika málo případech bylo zmíněno okresní město Chrudim a ojediněle potom například Heřmanův Městec nebo krajské město Pardubice.

Výsledky rozhovorů rovněž naznačují, že osobní automobil je téměř podmínkou pro možnost fungování v této oblasti. Přestože lehká nadpoloviční většina respondentů shledává obslužnost území a propojení s okolím autobusovou dopravou či jinými způsoby jako dostačující, tak drtivá většina dodává, že veřejnou autobusovou dopravu nevyužívají nebo jen naprosto výjimečně, jako například mladší občané za dojížděnkou do škol a to především v zimních měsících. Několik respondentů pak v této souvislosti poukazují na alternativní možnost dopravy na kole a na nedostatek vhodných cyklotras ve směru Ronov n. D., Čáslav nebo Žleby. Ohledně stavu dopravní obslužnosti a prostupnosti území se 15 % respondentů vyjadřuje jako o nedostatečném či neuspokojivém.

V otázkách zaměřených na dostupnost občanské vybavenosti či veřejných služeb bylo patrné, že obyvatelé obce si dobře uvědomují, že vzhledem k velikosti obce budou muset své nároky na občanskou vybavenost snížit. Přítomnost místního

maloobchodu je všemi občany shledána jako velké pozitivum, ovšem pouze mizivé procento z občanů služby obchodu využívá. Toto mizivé procento tvoří nejstarší obyvatelé obce, senioři, přičemž někteří z mladších respondentů naznačují, že pro seniory není prodejna pouze dostupným místem nákupu potravin, ale také místem spontánního sdružování.

Kultura

Podobně tomu bylo i v otázkách týkajících se kulturního dění v obci. Z výpovědí respondentů vyplývá, že 40 % shledává možnosti kulturního dění v obci jako dobré a jsou jich sami účastní. Zbytek respondentů vzhledem k možnostem shledává kulturní, sportovní (rybářské závody) a jiné akce jako dostačující i když se jich většinou sami neúčastní. V obci je možno se účastnit akcí, jako je například setkávání seniorů, společné grilování nebo akce typu pálení čarodějnic nebo vítání občánků. Za většinou těchto akcí stojí členové spolku OSB a nebo Spolku dobrovolných hasičů. Mimo záběr těchto spolků bylo zmíněno také konání kroužku floristiky nebo společné kondiční cvičení pro ženy.

Technická infrastruktura

Technické zázemí obce zejména pak technická infrastruktura byly nejčastěji a nejvíce vyzdvihovaným aspektem obce. S tím také byla velmi často zmiňována dobrá práce odváděná místním starostou.

Možnosti denní rekreace

Dále z rozhovorů vyplývá, že 90 % respondentů označuje možnosti denní rekreace v obci a těsném okolí za dobré nebo velmi dobré. Nejčastějšími místy aktivního odpočinku jsou dle respondentů Železné hory nebo místní polní cesty. Podotkneme, že přibližně půlka respondentů shledává jako nejvhodnější možnost denní rekreace pobyt a práci na vlastních zahrádkách.

Turistická atraktivita blízkého okolí a potažmo regionu byla v 45 % označena za dobrou nebo velmi dobrou. V souvislosti s tímto tématem se ze strany respondentů mluvilo hodně o zřícenině hradu Lichnice, samotných Železných horách, přehradě na nedaleko vzdálené Seči, o zámku a oboře ve Žlebech nebo také o městech Čáslav a Kutná Hora.

Krajina

V souvislosti s charakterem území a s faktem, že v extravilánu obce a především širší okolní krajině, tráví nejen místní, ale i příležitostně skupiny turistů hodně volného času, bylo vyhodnocováno v rozhovorech, jaký pohled mají respondenti na aktuální stav krajiny. Při vyhodnocování těchto odpovědí byl patrný rozdíl v názorech různých generací a celkově hodnocení a názory byly velmi různorodé. Rozhovory nabídly ze strany některých respondentů velmi informované pohledy na věc, někdy i s věcnými poznatky z praxe, hlavně ve věcech oběhového hospodářství, využívání krajiny a orných půd. Jednalo se o názory několika málo respondentů, kteří extenzivními metodami hospodaří nebo hospodařili na malých

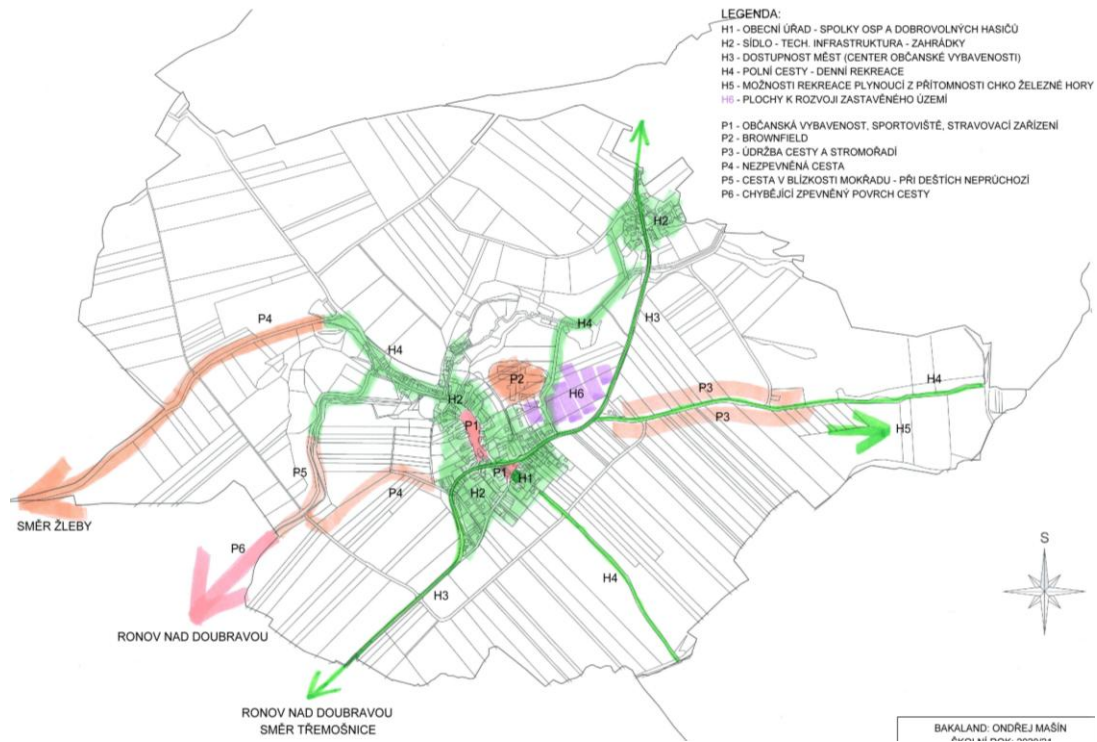
statcích v obci. Zazněla kritika některých dominantních zemědělců hospodařících v území. Respondenti upozorňovali zejména na nevhodnou zprávu obnovených polních (zanesené odvodňovací příkopy) cest a péči o vysázená stromořadí a na nevhodné agrotechnické postupy. V rozhovorech byla pozitivně zhodnocena spolupráce místního zemědělce v souvislosti s odvozem a likvidací bioodpadu. Naproti tomu v několika málo případech otázka nebyla prakticky zodpovězena.

Výsledná bilance odpovědí je, že 20 % respondentů shledává aktuální stav krajiny jako dobrý, 20 % shledává stav okolní krajiny jako neuspokojivý a zbytek respondentů (60 %) jej shledává uspokojivým [viz příloha č. 14].

Měkké faktory

Ve snaze získat informace o zajištění nejstarších seniorů, byla položena otázka zdali jsou, dle názoru respondenta, zachovány vazby mezi touto zranitelnější skupinou seniorů a mezi mladšími generacemi jejich příbuzných. V této fázi polostrukturovaných rozhovorů někdy docházelo k rozvíjení volnější diskuse na toto téma. Většinovým výstupem z takovýchto rozprav bylo konstatování, že téměř všichni nejstarší obyvatelé obce jsou stále v pravidelném kontaktu se svými příbuznými, kteří jim případně pomáhají se základním zaopatřením.

Velmi pozitivně v rozhovorech byla zhodnocena práce zastupitelstva, zejména aktivita a snaha starosty ve správě obce. Z rozhovoru také vyplývá, že obec a její obyvatelé vykazují poměrně velkou míru sociální soudržnosti. V rozhovorech několikrát zaznělo, že běžnou údržbu obecního majetku nebo sídelní zeleně zajišťují sami občané velmi často za koordinace a pomoci některých členů spolků či zastupitelstva. Dalším příkladem dobré spolupráce občanů a vedení obce je výborně fungující sběr a odvoz bioodpadu. Dvě sběrná místa stačí pro celou obec. Občané přistoupili na navržený systém, kdy musí sami až do sběrného kontejneru svépomocí dovézt bioodpad, odkud je již dále svážen do nedaleké kompostárny pokaždé, když je jeho kapacita zaplněna. V neposlední řadě byl z rozhovorů se staršími respondenty patrný zájem o kulturní akce, s jejichž uskutečněním se, pokud je to v jejich silách, snaží vypomoci.

Obrázek č.8: Výřez z výkresu problémů a hodnot očima respondentů (příloha č.15)

Zdroj: Vlastní zpracování

Součástí této analýzy je příloha č. 14 – Tabulka odpovědí (kvantifikace odpovědí na klíčové otázky) a příloha č. 15 – výkres problémů a hodnot očima respondentů

8. Porovnání profesního pohledu a pohledu respondentů.

Při komparaci profesního (expertního) pohledu a pohledu participačního, byly hlavními porovnávanými výstupy výkresy problémů a hodnot, v profesním pohledu opírající se o SWOT analýzu a v případě pohledu participačním vycházející z odpovědí a preferencí respondentů.

V tématech týkajících se rozvoje a fungování obce, ale také života v ní a pohybu v okolní krajině docházelo ke shodám i neshodám v případě obou pohledů.

Technická infrastruktura

Téměř absolutní shoda nastává především v názorech na rozvoj technické infrastruktury. V posledním pětiletí obec výrazně pokročila v budování inženýrských sítí a občané jsou si vědomi výhod z toho plynoucích. Možnost připojení k plynovodu, vodovodu, gravitační kanalizaci nebo způsob zajištění svozu a likvidace bioodpadu jsou pro občany jednoznačně hodnotnými aspekty. Objektivně lze konstatovat, že pokrytí území technickou infrastrukturou je velkým pozitivem a shoda panuje i v názoru, že obec tím vhodně připravuje podmínky pro rozvoj zástavby.

Vedení obce

V přímé návaznosti na toto téma lze uvést další jednoznačnou shodu obou porizovaných pohledů. Jedná se o práci zastupitelstva obce, kdy drtivá většina respondentů vyjadřuje spokojenost s vedením obce. Zároveň velká část respondentů oceňuje zejména práci místního starosty Ladislava Chromka, který je vedle řádného plnění své funkce činný i při organizaci kulturních akcí nebo fyzické správě obecního majetku. Výsledky, které za sebou zanechává práce vedení obce a dobré reakce respondentů vypovídají o kompetentnosti zastupitelstva a o velmi dobrém vztahu k území a obci.

Dopravní infrastruktura

Menší odlišnosti obou pohledů pak nastávají v otázkách dopravní obslužnosti území a s jeho napojením na okolní centra a krajinu. Přestože se oba pohledy shodnou na dobré dostupnosti center občanské vybavenosti individuální automobilovou dopravou, tak v obslužnosti území veřejnou hromadnou dopravou se již názory rozcházejí. Zatímco drtivá většina respondentů nemá problém se stávající mírou obslužnosti hromadnou autobusovou dopravou, tak dle mého názoru by měla být předmětem zkoumání frekvence spojů, zejména ve směru Čáslav. Troufám si tvrdit, že toto město ležící v sousedním kraji je pro řešené území velmi důležitým centrem z hlediska dostupnosti sociálních služeb a zdravotnictví, ale také je výrazně význačnějším centrem kulturního dění než ostatní centra s podobnou časovou dostupností.

K další odchylce pohledů dochází v otázkách napojování a prostupnosti krajiny. Rozdílnost spočívá v jiném důrazu na obnovu, výstavbu nebo údržbu dvou specifických polních cest v území. Na základě analýz shledávám za strategické posílit cestu směřující na obec Žleby ve smyslu zlepšení údržby, případně úpravy

povrchu cesty. Cesta vytváří přímé napojení na obec, ve které se nachází několik kulturně a turisticky významných prvků (zámek a obora Žleby). Z tohoto důvodu by se cesta mohla stát například vhodnou novou cyklotrasou. Oproti tomu většina respondentů klade větší důraz na posilování polní cesty vedoucí do sousedního Ronova n. D. Respondenti upozorňují na problematický stav špatně zpevněné cesty v úseku, kde prochází v blízkosti místního rybníka a mokřadu, kdy za deštivého počasí bývá cesta často obtížně průchozí či průjezdná. Dále upozorňují na fakt, že tato zpevněná polní cesta končí s KÚ Bousov a dále pokračuje již jen jako nezpevněná cesta. Přitom respondenti shledávají cestu jako vhodnou alternativu hlavní silnice III/33810 při pěší nebo cyklistické dopravě do Ronova n. D. Celkový pohled na problematiku prostupnosti krajiny, případně obnovy a posilování polních a jiných cest lokálního významu, byl s expertním pohledem velmi podobný, v tom slova smyslu, že drtivá většina respondentů se o tomto tématu sama zmiňovala a vnímala toto téma jako důležité pro další rozvoj obce.

Charakter zástavby

Nápadnější odlišnost obou pohledů pak zaznamenávám v názorech na to, zdali se v obci nachází budovy narušující vzhled či charakter obce. Výtky při diskusích na toto téma zazněly pouze ze strany tří respondentů. Zbytek respondentů v tomto ohledu nevidí v obci žádné problematické budovy či objekty. V případě výpovědi zmíněných třech respondentů se vždy diskutovalo pouze o neutěšeném stavu ploch brownfield, bývalého zemědělského družstva. Osobně si myslím, že plochy brownfieldu jsou na poměrně strategickém místě a jsou natolik rozlehlé, že by jejich znovuvyužití mělo být věnováno více pozornosti. Rovněž na základě terénního průzkumu bych si dovilil označit minimálně dva domy, jeden v každém sídle, které svým architektonickým zpracováním narušují charakter okolní zástavby. Zde nutno podotknout, že většina respondentů jsou dlouholetí občané obce Bousov. S ohledem na to je poměrně pochopitelné, že většina respondentů již výrazné odlišnosti v zástavbě nevnímá, jelikož si na ně zvykla.

Rozdílný pohled zaznamenávám v názorech na územní rozvoj zastavěného území obce. Většina respondentů vidí pro tyto účely nejvhodnější plochy v těsné blízkosti jižního okraje plochy brownfieldu, kde v současnosti částečně nová zástavba již vzniká, v ojedinělých případech samotné plochy brownfieldu. Dále také značná část respondentů konstatovala, že by si byla schopna představit novou zástavbu na východním okraji sídla Bousov v přímém napojení na stávající zástavbu a hlavní silnici. Poslední ze zmiňovaných ploch osobně shledávám za nevhodné k zastavění, a to především z toho důvodu, že na těchto plochách jsou přítomny půdy třídy ochrany číslo I. Vezmeme-li v úvahu, že v těsné blízkosti těchto pozemků se nacházejí plochy přestavby (brownfield), tak shledávám za zbytečné cennou ornou půdu nahrazovat zastavitelnými plochami. Jako vhodnější k zástavbě shledávám plochy v jižní části sídla Bousov, kde by nové zastavitelné plochy vznikaly jednoznačně uvnitř sídla v již zastavěném území a dle mého názoru by vhodně

vyplňovaly zelené plochy nacházející se na mírně svažitém terénu mezi stávajícími rodinnými domy.

Možnosti rekreace

Dalším stěžejním tématem, u kterého převážně panovala shoda obou pohledů jsou možnosti denní rekreace v obci a v blízkém okolí. Zobecníme-li odpovědi respondentů, je v území několik příjemných variant denní rekreace. Polní cesty, které umožňují procházku, dětské hřiště, místní rybník a blízkost lesního masivu Železných hor jsou poměrně dostačujícími možnostmi. Zároveň je důležité uvést, že téměř každý respondent v otázkách na toto téma shledává podstatu venkovského bydlení jako velkou výhodu. Možnost rekreace v rámci svého vlastního pozemku, v podobě například práce na zahrádce a mnoha dalších činností podle individuálních potřeb a preferencí, je pro většinu respondentů velmi důležitá. Ve všech těchto ohledech se expertní pohled s pohledem respondentů shoduje. V této oblasti je dle mého názoru lehce opominuta komunita starších dětí a dospívajících, která nemá v obci tolik možností jako jiné věkové skupiny. Domnívám se, že pro zlepšení celkové atraktivity řešeného území i pro mladší věkové kategorie by mohlo značně přispět například vymezení plochy sportoviště. Menší plochy určené ke sportu jsou běžně součástí mnoha obcí podobné velikostní kategorie. V případě řešené obce by dle mého názoru pomohlo i vymezení velmi malé plochy sportoviště, například v rámci projektů s nízkými investičními náklady.

Jedno z posledních porovnávaných témat bylo hodnocení turistické atraktivity blízkého okolí obce. Zde lze konstatovat, že oba pohledy vidí v blízkém okolí obce vícero zajímavých a turisticky poměrně frekventovaných lokalit. Pohled respondentů se v tomto ohledu ubírá velmi často směrem k CHKO Železné hory, kterou občané vidí jako zajímavou lokalitu, jelikož je dle jejich názoru velmi častou destinací vyhledávanou houbaři z celého regionu. Mimo to se zde nachází zřícenina hradu Lichnice a také přehrada Seč. Výjimečně v názorech respondentů zaznívá i názor, že turistickou atraktivitu Železných hor zvyšuje přítomnost tábořišť, které jsou především pro účely realizace letních dětských táborů pravidelně využívány. Pouze ojediněle se vyskytl názor, který by zdůrazňoval v této problematice význam obce Žleby. Zde se s výsledky rozhovorů můj názor rozchází, jelikož shledávám obec Žleby za poměrně významnou turistickou lokalitu, která se nachází v těsné blízkosti obce Bousov. Přítomnost zámku a obory se vzácnými bílými jeleny anebo stanice dravců, je dle mého názoru rovněž významnou přírodní a kulturní hodnotou, která by v těchto souvislostech neměla být opomenuta.

Krajina

Velmi komplikována byla komparace názorů na stav okolní krajiny, který já osobně shledávám za podstatný aspekt rozvoje území. Stav vodních hladin, stav koryta potoka, aktuální stav orných půd anebo lesních pozemků byly předmětem zkoumání analýz, přičemž mnoho z těchto faktorů bylo shledáno problematickými, zejména z hlediska udržitelného rozvoje. Za obecné příčiny těchto problémů považuji z části klimatické změny, ale především antropogenní činnost v území. Z

komunikace s respondenty vyplývá, že většina za příčinu shledává spíše klimatické změny. Zde bych rád podotkl, že tato většina respondentů ovšem kladla v rozhovorech minimální důraz na problematiku stavu krajiny. Přestože tato část respondentů do jisté míry vnímá například změny v lesním hospodaření na území Železných hor, je vztah k plochám ZPF na katastrálním území obce Bousov velmi málo znatelný nebo žádný. Menšina respondentů nahlíží na problematiku podobně jako expertní pohled, přičemž panuje shoda především na tom, že se na okolní krajině do velké míry propisuje intenzivní hospodaření. Nutno dodat, že v případě této menšinové části respondentů se jednalo v některých případech o osoby v současnosti aktivně využívající krajinu k vlastnímu hospodaření, čili o místní zemědělce. I zde se ovšem pohledy dále rozcházejí, jelikož ze strany respondentů zaznívá, že ke změně může přispět především globální systémové změny, zatímco dle mého názoru může hrát i velkou roli například navázání na práce, které vznikly v minulosti v rámci pozemkových úprav.

9. Diskuse

Jedním z důvodů, proč byla vybrána pro tuto práci obec Bousov, byl fakt, že dle odborných publikací [viz obrázek č. 1] se toto území nachází v problematičtější oblasti vnitřně periferních regionů. Po zpracování práce docházím k závěru, že oblast řešeného území je odlehlá a do značné míry odpovídá charakteristikám periferního regionu, nicméně nedochází v ní k destabilizaci žádného z pilířů udržitelného rozvoje.

Jedna z věcí, které do budoucna bude nutné v území řešit je dopravní obslužnost. Z obou zpracovaných pohledů (expertní i participační) na rozvoj obce vychází, že tato oblast rozvoje má velký prostor pro zlepšení, především v souvislostech s dostupností veřejné hromadné dopravy, ale také v souvislosti s lepší prostupností krajiny a napojováním významných lokálních cestních spojení.

Pořízené pohledy dle mého názoru dostatečně neobjasňují zda-li vychází nedostatečná dostupnost veřejné autobusové dopravy z nízké frekvence stěžejních spojů nebo je nízká frekvence spojů důsledkem nízké poptávky po tomto typu dopravy v řešeném území. Ze závěrů předchozích analýz a rozhovorů lze vyvodit, že posilování lokálních cest je důležité a občany poměrně žádané. Jako důvod pro posilování těchto cest respondenti uvádí různé důvody (zlepšení dopravního napojování nebo rekreace), z mého hlediska byly všechny tyto důvody relevantní.

Rád bych zde uvedl jednu souvislost, která ze strany respondentů nezazněla. Posilování cest lokálního významu, jako jsou například polní cesty může přispívat kromě k výše zmíněným pozitivům i k méně zmiňovaným environmentálním přínosům. V monotónních zemědělských krajinách jsou tyto prvky velmi potřebné

K zamyšlení je i vhodné napojení lokálních cest na obec Ronov n. D., která disponuje napojením na železniční infrastrukturu. Zlepšení dostupnosti železničních zastávek v této obci, by mohlo být strategické pro rozvoj obce a také pro zlepšení dostupnosti veřejné hromadné dopravy.

Důležitou součástí práce bylo mimo jiné zjistit pohled místních obyvatel na

rozvoj a správu území obce za pomoci polostrukturovaných rozhovorů. Tyto rozhovory byly, s výjimkou jednoho, uskutečněny telefonicky, kvůli současnému pandemickému stavu. Přestože rozhovory splnily svůj účel, tak se domnívám, že by při realizaci rozhovorů v přímém kontaktu s respondenty mohlo dojít k hlubšímu pochopení respondentova pohledu na věc.

10. Závěr

V práci byly popsány dva pohledy na problémy a hodnoty obce, které byly následně porovnány. Jak v případě expertního pohledu, tak pohledu participačního, byly zjištěny problémy a hodnoty území, které byly podrobeny dalšímu zkoumání.

Vedle zjevných předností obce, jako je technická infrastruktura a poměrně dobrá míra sociální soudržnosti, vidím v území také několik zajímavých a dle mého názoru přírodně cenných lokalit.

Louka v blízkosti, neregulovaného úseku koryta Kurvice, sady v blízkosti hřbitova nebo místní rybník a přilehlý mokřad, jsou místa, která má cenu chránit a dále rozvíjet. Domnívám se, že vedle jejich enviromentální hodnoty tato místa mají značně pozitivní vliv na sociokulturní dění v obci (např. rybářské závody, sportovní aktivity na louce).

Sociokulturní dění v obci je částečně podporováno místními spolky, ale více se opírá o individuální a často spontánní jednání některých občanů. Velkým pozitivem je, že tato iniciace nachází u vedení obce pochopení a velkou míru podpory (např. oprava střechy klubovny spolku OSB).

Území má pochopitelně i svoje nedostatky. Pomineme-li například, že sídlo Tuhov zatím nedisponuje připojením na kanalizaci, je dalším problémem veřejné infrastruktury obce udržení aktivní činnosti místního maloobchodu. Problematická je i nepřítomnost služeb typu pohostinství a stravování, přičemž lze konstatovat, že v některých obcích, které byly vybrány pro porovnání, jsou tyto služby podobně jako plochy sportoviště. V případě obce Bousov tvoří tyto plochy pouze dětské hřiště.

Problémem, který může být zásadní v rozvoji obce, je také přítomnost brownfieldu, který zabírá strategické plochy, nepůsobí reprezentativním dojmem.

Zásadním zjištěním je, že občané vidí v současné době více hodnot v zastavěném území. Značná část z nich poukazuje i na to, že v nadcházejících letech by měla pozornost vedení obce směřovat právě na rozvoj krajiny. Zlepšení prostupnosti krajiny, obnova a posilování polních cest, popřípadě pozemkové úpravy byly frekventovaným tématem obou pohledů. Názory na tuto problematiku byly do značné míry shodné. Z tohoto důvodu si troufám tvrdit, že kvalitní zázemí sídla by v ideálním případě mělo být v budoucnu podpořeno drobnými úpravami v krajině.

Za důležité považuji, koncipovat úpravy tak, aby jejich realizace přispívala více než k jednomu faktoru ovlivňujícímu rozvoj obce. Vhodným příkladem takové úpravy může být propojení pozemkových úprav s vytyčením nové cyklotrasy nebo například asanace brownfieldu a následné využití volného prostoru pro vymezení nových ploch sportoviště či bydlení.

Ze závěru analýz vyplývá, že chybí kontinuita mimo území obce, na kterou

by mělo reagovat územní plánování na nadmístní úrovni. V současné době ZÚR Pardubického kraje na tuto problematiku neklade dostatečný důraz. Náprava těchto nedostatků nebo také objevující se problém ploch ohrožených vodní erozí v případě KÚ Bousov vyžaduje nadmístní koordinaci.

V poslední řadě bych rád také poukázal na významnost propojování řešeného území s územími a centry, které leží v sousedním kraji. Vazba mezi řešeným územím a obcemi v sousedícím kraji je velmi důležitá, jak v případě napojování pomocí cest lokálního významu (např. polní cesta směr Žleby), tak v případě napojování na vyšší úrovni (např. silniční napojení na Čáslav). Ukazuje se, že tato vazba není důležitá jen z hlediska zlepšení dostupnosti občanské vybavenosti, ale také z hlediska zlepšení možnosti denní rekreace, meziobecní spolupráce, posílení vazeb mezi občany a nebo lepší provázanost krajiny.

11. Přehled literatury a použitých zdrojů

BANSKI J. 2005: Suburban and Peripheral Rural Areas in Poland - the Balance of Development in the Transformation Period. *Geograficky časopis* 57(2).

BEDNÁŘOVÁ H. 2010: Vybrané problémy vymezení venkova. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha. 108 s. (diplomová práce). „nepublikováno“. Dep. Dspace – digitální repozitář Univerzity Karlovy v Praze.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2004: Zemědělská produkce (online) cit. 1.11.2020, dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/25219303/zem01.pdf/0233af78-d181-412a-a823-581c242b2549>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2011: Sčítání lidu, domů a bytů – SLDB (online) cit. 15.12.2020, dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=statistiky#katalog=30628>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2012: V českých městech žijí skoro tři čtvrtiny obyvatelstva. *Statistika a my* č. 04/2012. s. 26-27.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020a: Veřejná databáze – Vše o území Bousov (online) cit. 12.12.2020, dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__571237&fbclid=IwAR0KIf6w085CdvnrFx4Xy5L_VZviQQxbNTsYgVMWcqlWnZQj_UxR1zNxK8s#.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020b: Veřejná databáze – Vše o území Vinaře (online) cit. 12.12.2020, dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__534544&fbclid=IwAR3vp8DKs3XG-MZKGy2vcaSmzQ3_gYpyGfE_3dDYkNH8VK6lasWx3LYr9Ew#.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020c: Veřejná databáze – Vše o území okres Chrudim (online) cit. 13.12.2020, dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__571164&fbclid=IwAR0I6JtCSON7lDiVtVFuC9mSSZKzNyupSYOP9GLW0P9Yz6Q9xo5GbJnPPWc#.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020d: Malý lexikon obcí České republiky – 2020 (online) cit. 13.12.2020, dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2020?fbclid=IwAR19B8hHzuMkh6MO6wkOrLQIGCHnQL3wCo_erXEtN7iGGawJ9Pe08i8BN7s

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ČSÚ. 2020e: Veřejná databáze – Vlastní výběr – území Bousov, Lipovec, Žlebské Chvalovice, Vinaře (online) cit. 13.12.2020, dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz&fbclid=IwAR2e6_V7D6SJ1LlfuNnFnxGaBQe-CsfFs-qbyz3DP1T-uSbADRv0ISWhn1I#.

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘICKÝ A KATASTRÁLNÍ – ČÚZK. 2020: Stavební objekty (online) cit. 25.11.2020, dostupné z: <https://vdp.cuzk.cz/vdp/ruian/stavebniobjekty/vyhledej?ob.kod=571237&co.kod=8672&ku.kod=&so.cisDom=&so.typKod=&so.kod=&ohrada.id=&sog.sort=CASTOBCE&search=Vyhledat - domy Tuchov>.

DELÍN M., POSPĚCH P. 2016: Komodifikace venkova a utváření identity regionu. Sociologický časopis 52(2). s. 209-236.

GOODALL, B. 1987: The Penguin dictionary of human geography. Penguin Books. Harmondsworth UK, 509 s.

HLÍDAČ STÁTU Z.Ú. 2021: Obec Bousov (online) cit. 1.3.2021, dostupné z: <https://www.hlidacstatu.cz/subjekt/00654655>.

JOHNSTON, R. J. a kol. 2004: The Dictionary of Human Geography, 1st ed., Blackwell Press, Oxford, 411 s.

KUBEŠ J., KRAFT S. 2011: Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. Sociologický časopis Vol. 47 No 4. s. 805-829.

MAIER K. a kol. 2020: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. <https://mmr.cz/getmedia/172ef4fb-11fb-4647-bc0d-278110a20369/TB050MMR01-Standardy-dostupnosti-verejne-infrastruktury-aktualizace-2020-03.pdf.aspx?ext=.pdf&fbclid=IwAR1U01fMFNFRKpmLCAeMyi8w7mP3DdxPtS WvPevHUS0HKSBVKI3WkGKcdrI>

MAŘÍKOVÁ P. 2003: Český venkov ze statistického pohledu. In: Majerová V. a kol. (2003): Český venkov 2003. Situace před vstupem do EU. Praha: ČZU v Praze. s. 37–46.

MINISTERSTVO MÍSTNÍHO ROZVOJE – MMR. 2018: Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ústav územního rozvoje.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. 2021: MONITOR - Obec Bousov (Chrudim) (online) cit. 28.3. 2021, dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00654655/rozpocet/vydaje-druhovy?obdobi=1012&rad=t>

MUSIL J., MULLER J. 2008: Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis Vol. 44 No 2. s. 321-348.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV – NPÚ. 2017: Krajina. Kulturní i přírodní dědictví (online) cit. 1.11.2020, dostupné z: https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-instituce/cinnosti/hlavni-temata-sezony/20577-krajina-kulturni-i-prirodni-dedictvi?fbclid=IwAR0mA6nziQNjhEySOHU6_umCNO-LFmE2h4QUBR3B6MXouFYVwNDbEZ80o5k.

PERLÍN R. 1999: Venkov, typologie venkovského prostoru. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje (online) cit. 28.10.2020, dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Radim_Perlin/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru/links/0c96052a5889498e30000000/Venkov-typologie-venkovskeho-prostoru.pdf.

PERLIN R., KUCEROVA S., KUCERA Z. 2010: Typologie venkovského prostoru Česka. Geografie 115(2). s. 161-187.

RYŠAVÝ, Z. 1990: Problémy rozvoje venkovského osídlení malých a středně velkých měst Československa a jejich demografické struktury. Výzkumný ústav výstavby a architektury, Praha, 223 s.

ŘEŽUCHOVÁ V. 2008: Problémy malých obcí v ČR. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra ekonomie, Brno. 61 s. (diplomová práce) „nepublikováno“. Dep. MUNI.

ŠKABRADA J. 2005: Lidové stavby. Praha: Argo.

SKÁLA J., VÁCHA R., ČECHMÁNKOVÁ J., HORVÁTHOVÁ V. 2012: Zemědělské brownfieldy v České republice. Urbanismus a územní rozvoj č. 6/2012. s. 17-23.

SPELLRBERH A., HUSCHKA D., HABICH R. 2006: Quality of Life in Rural Areas: Processes of Divergence and Covergence. *Social Indicators Research* 83 (2). s. 283-307.

SZYMANSKA D., BIEGANSKA J., BIL A. 2009: Rural Areas in Poland in the Context of Changes in Population Age Structure in 1996,2001 and 2006. *Bulletin of Geography, Socio-economic Series* (12). s 91.

ZÁKON č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.

Přehled obrázků

Obrázek č. 1: Mapa vnitřně periferních oblastí ČR [Musil, Miller, 2008]

Obrázek č. 2: Výřez z výkresu urbanistické analýzy [Vlastní zpracování]

Obrázek č. 3: Vývoj počtu obyvatel v okrese Chrudim [ČSÚ, 2020c]

Obrázek č.4: Meziroční změna počtu obyvatel specifických velikostních skupin v Pardubickém kraji [ČSÚ – SLDB. 2011]

Obrázek č.5: Vývoje počtu obyvatel v Bousově a okolích venkovských obcích k 31.12.2019 [ČSÚ, 2020e]

Obrázek č. 6: Výřez z výkresu krajinné analýzy [Vlastní zpracování]

Obrázek č.7: Výřez z výkresu SWOT analýzy [Vlastní zpracování]

Obrázek č.8: Výřez z výkresu problémů a hodnot očima respondentů [Vlastní zpracování]

Přehled tabulek

Tabulka č. 1: Dostupnost veřejné infrastruktury [Mapy.cz (online) cit. 15.11.2020, dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.5045000&y=50.0804000&z=11>. Idos.cz (online) cit.15.11.2020, dostupné z: <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>]

Tabulka č. 2: Podnikatelské subjekty dle právní formy [ČSÚ, 2020a]

Tabulka č. 3: Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti [ČSÚ, 2020a]

Tabulka č. 4: Hospodaření obce Bousov (tisíce) [ČSÚ, 2020a]

Tabulka č. 5: Podnikatelské subjekty podle právní normy obce Vinaře [ČSÚ, 2020b]

Tabulka č. 6: Podnikatelské subjekty dle převažující činnosti obce Vinaře [ČSÚ, 2020b]

Tabulka č. 7: Hospodaření obce Vinaře [ČSÚ, 2020b]

Tabulka č. 8: Věková struktura obyvatelstva KÚ Bousov k 1.1.2019 [ČSÚ, 2020a]

Tabulka č. 9: Velikostní skupiny obcí dle počtu obyvatel [ČSÚ – SLDB. 2011]

Tabulka č. 10: Obec Bousov – údaje o porodnosti, mortalitě a meziroční migraci a z toho celkové přírůstky/úbytky [ČSÚ, 2020a]

Tabulka č. 11: Obec Bousov – Denní migrace [ČSÚ, 2011]

Tabulka č. 12: Využití pozemků KÚ Bousov [ČSÚ, 2020e]

Přehled příloh

Příloha č. 1: Výkres širších vztahů

Příloha č. 2: Výkres dopravní infrastruktury

Příloha č. 3: Stěžejný uzlový bod řešeného území – foto

Příloha č. 4: Obecní úřad – foto

Příloha č. 5: Vodohospodářská stavba – foto

Příloha č. 6: Místní hřbitov s přilehlými sady – foto

Příloha č. 7: Architektonicky vybočující rodinný dům v sídle Tuchov – foto

Příloha č. 8: Výkres urbanistické koncepce

Příloha č. 9: Pohled na sídlo Bousov, Železné hory, zříceninu hradu Lichnice – foto

Příloha č. 10: Pohled na sídlo v kontrastu s pahorky Železných hor – foto

Příloha č. 11: Rybník s přilehlým mokřadem – foto

Příloha č. 12: Výkres krajinná analýza

Příloha č. 13: Výkres – SWOT analýza

Příloha č. 14: Tabulka odpovědí (kvantifikace odpovědí na klíčové otázky)

Příloha č. 15: Výkres – Problémy a hodnoty očima respondentů

Příloha č. 16: Poznámky a shrnutí polo-strukturovaných rozhovorů s občany a členy zastupitelstva